

การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า
ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ :กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด
จังหวัดตาก



การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
มิถุนายน 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าตามนโยบาย
คณะรักษาความสงบแห่งชาติ :กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก



การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
มิถุนายน 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

COLLABORATIVE GOVERNANCE IN FOREST PROTECTION UNDER THE NATIONAL COUNCIL
FOR PEACE AND ORDER'S POLICY: A CASE STUDY OF MAESOT DISTRICT, TAK



An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Public Administration Degree
in Public Policy
June 2020

Copyright 2020 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าตามนโยบาย
คณะรักษาความสงบแห่งชาติ :กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ของ วิโรจน์ ธิการ

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักษศรี เกียรติบุตร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. วีระ เลิศสมพร)

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ พรรณนุพา นพรัถ)

เรื่อง:	การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าตามนโยบาย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ :กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	วิโรจน์ อธิการ, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: ร.ป.ม. (นโยบายสาธารณะ), มหาวิทยาลัยพะเยา , 2562
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นัทรทิพย์ ชัยฉกรรจ์
คำสำคัญ	การประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน, การป้องกันรักษาป่า, นโยบายด้านการป้องกัน รักษาป่าของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการจัดการแบบประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และศึกษาปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันรักษาป่า ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย กลุ่มผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น 42 คน

ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ได้รับคำสั่งจากรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ให้ดำเนินการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ โดยมีรูปแบบการประสานความร่วมมือทั้งที่เป็นทางการ (เป็นหนังสือราชการ) และแบบไม่เป็นทางการในสถานการณ์เร่งด่วน (แบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร) รวมถึงการประสานความร่วมมือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบเดียวกัน ผู้ปฏิบัติงานมีความเห็นตรงกันว่ากรณีที่รัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 ลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ทำให้การประสานความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ในพื้นที่ที่มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทุกหน่วยงานมีคำสั่งรองรับให้อำนาจหน้าที่เต็มในปฏิบัติงานด้านป่าไม้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น ตรวจสอบ ค้างกุม ดำเนินคดีด้านป่าไม้ทั่วประเทศ และขอคืนพื้นที่ป่าไม้ที่ถูกบุกรุก ยึดถือครอบครองโดยผิดกฎหมาย มาทำการฟื้นฟูสภาพให้เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์เป็นพื้นที่ของรัฐและที่อำนวยความสะดวกแก่ส่วนรวม การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นทุกพื้นที่ ทำให้ประชาชนและกลุ่มลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเกิดความเกรงกลัวอำนาจรัฐ ไม่กล้ากระทำความผิด ทำให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่เห็นว่ารัฐควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่ากลับมาทวีความรุนแรงขึ้นอีก ถึงแม้ว่าหน่วยงานภาครัฐจะมีภารกิจเพิ่มมากขึ้น ภายใต้งบประมาณที่เท่าเดิมหรือบางหน่วยงานเช่นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน แทบไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนนอกเหนือจากเงินเดือน ค่าตอบแทน ก็เป็นเพียงข้อจำกัดเล็กน้อย ไม่เป็นปัญหา อุปสรรค ในการปฏิบัติงานแต่อย่างใด

Title: COLLABORATIVE GOVERNANCE IN FOREST PROTECTION UNDER THE NATIONAL COUNCIL FOR PEACE AND ORDER'S POLICY: A CASE STUDY OF MAESOT DISTRICT, TAK

Author: Wirote Thikarn, Independent Study: M.P.A. (Public Policy), University of Phayao, 2019

Advisor: Assistant Professor Dr. Chatthip Chaichakan

Keyword Operational Collaboration, Forest Protection, Forest protection policy of the National Council for Peace and Order

ABSTRACT

The objective of this independent study were to study the cooperative management in forest protection operation according to the policy of the National Council for Peace and Order of all relevant parties and to study the problems and obstacles with recommendations for the forest protection in Mae Sot district, Tak province. The population used in this study consisted of the group of practitioners in forest protection operation in Mae Sot District, Tak Province. This study used a qualitative research methodology by researching documents and in-depth interviews with relevant parties including representatives from government agencies involved, a total of 42 people.

The study found that government agencies under ministries, bureaus, and departments had been instructed by the government of the National Council for Peace and Order to suppress and stop encroachment and destruction of forest resources. There coordination forms were formal (As official letter) and informal (Non-written form) in urgent situations, including coordination with other related agencies in the same format. The operators agreed that the government of the National Council for Peace and Order issued the National Council for Peace and Order 64/2014, dated 14 June 2014 on suppression and stop encroachment and destruction of forest resources. It resulted in greater concrete coordination in the prevention and suppression of illegal activities under forestry laws. Every departments had an supporting order with full authority to legally perform forest works, such as intense law enforcement, seizure, arrest, forestry litigation throughout the area, and brought back the forest area that had been encroached, illegally occupied and possessed to restore the condition to be a fertile forest, a state area and benefited to the public. The intense law enforcement in all areas caused the people and the illegal logging group to be afraid of the state power, and feared to violet. The operation of forest protection became more efficient. Almost of the all operators agreed that if the government had continuously enforced the law, the problem of deforestation will not become more violent. Although the government agencies had more missions under the same budget or some agencies such as village chief and village headman, they got few or none of additional budget to support aside from normal salaries, and compensation, it was counted as little limitations. This was not a problem or obstacles in the operations.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง การจัดการแบบประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ : กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งได้ให้คำปรึกษา ชี้แนะความคิดและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้การศึกษาวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี และได้รับความกรุณาจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งจากภายนอกคณะและภายในคณะที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ แนะนำแนวทางและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของเครื่องมือการวิจัย ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ของคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา โดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะทุกท่าน ที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ตลอดระยะเวลาการศึกษา และขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาในการสัมภาษณ์ ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาทุกท่านที่ให้โอกาสในการศึกษาต่อ ขอขอบคุณพี่วินัย เตชรมโพธิ์ทอง น้องจันทนา น้องลิทธิพงษ์ น้องชาญเดช ตลอดจนเพื่อนร่วมงานทุกท่าน และผู้ใต้บังคับบัญชาผู้ปฏิบัติงานประจำหน่วยป้องกันรักษาป่าที่ ตก.5 (ห้วยไม้แป้น) ทุกนาย ที่มีส่วนช่วยเหลือในการศึกษาวิจัยมาโดยตลอด

ท้ายที่สุด ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่คอยสนับสนุน ให้กำลังใจ และอยู่เคียงข้างตลอดมา สิ่งเหล่านี้ถือเป็นพลังสำคัญในผลักดันให้การศึกษาของผู้วิจัยประสบความสำเร็จ ทั้งนี้หากงานศึกษาวิจัย ครั้งนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

วิโรจน์ ชีการ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามคำศัพท์.....	6
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแบบประสานความร่วมมือ	8
นโยบายการป้องกันรักษาป่าตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ.....	13
นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562.....	14
สถานการณ์ป่าไม้ของประเทศไทย.....	18
ข้อมูลพื้นฐานอำเภอแม่สอด	19
การป้องกันรักษาป่าในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก.....	21
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
กรอบแนวคิดการวิจัย	32

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์เนื้อหา.....	37
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
บทที่ 5 บทสรุป.....	49
สรุปผลการวิจัย.....	49
อภิปรายผลการวิจัย.....	51
ข้อเสนอแนะ.....	57
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก.....	61
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักการการจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อ ปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ : กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก.....	62
ภาคผนวก ข การเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ทำการศึกษา.....	66
ประวัติผู้วิจัย.....	68

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงข้อมูลผลการดำเนินงานด้านป่าไม้ ท้องที่จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562	23
ตาราง 2 แสดงข้อมูลผลการดำเนินงานด้านป่าไม้ ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562	24
ตาราง 3 แสดงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	35
ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้	40
ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้.....	40
ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการก่อตัวของการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ	41
ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ	43
ตาราง 8 แสดงข้อมูลจำนวนรวมของการดำเนินงานด้านป่าไม้ ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562	44
ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ	46
ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อจำกัดของการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ	47

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงข้อมูลผลการดำเนินงานคดีด้านป่าไม้ ที่จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562	23
ภาพ 2 แสดงข้อมูลผลการดำเนินงานคดีด้านป่าไม้ ที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562	25
ภาพ 3 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัยการจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	33



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการลักลอบตัดไม้และการบุกรุกแผ้วถางป่าเพื่อการทำประโยชน์ทั้งทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาอย่างช้านาน ประเทศไทยมีพื้นที่ประเทศทางบกทั้งหมดประมาณ 323,528,700 ไร่ จากข้อมูลกรมป่าไม้พบว่าในปี 2561 พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ 102,488,302 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31.68 ของพื้นที่ประเทศ ทั้งนี้เมื่อเทียบกับอดีต ในปี พ.ศ. 2516 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่า 138,566,875 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 43.21 ของพื้นที่ประเทศ (กรมป่าไม้, 2562) พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยลดลงอย่างมาก และมีแนวโน้มลดลงทุกปี ซึ่งตรงข้ามกับจำนวนประชากรของประเทศที่เพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มของจำนวนประชากรทำให้การใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้นในหลายๆ ด้าน เช่น การสร้างที่อยู่อาศัย การทำการเกษตรเพื่อยังชีพ ทำให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น อุปลงค์ อุปทานในการต้องการใช้ไม้ไม่ว่าจะอุตสาหกรรมผลิตกระดาษ เฟอร์นิเจอร์ และพลังงาน ฯลฯ (มูลนิธิสืบ นาคะเสถียร, 2560) ทั้งนี้ รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และได้กำหนดให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายว่าด้วยการป่าไม้ของชาติ นั่นคือ นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562 โดยมีวัตถุประสงค์ในการที่จะให้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ที่เหมาะสมกับความสมดุลของระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของชาติอย่างมีประสิทธิภาพ มีการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างเหมาะสม ยั่งยืน เป็นธรรม และมีระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานองค์ความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2562)

รัฐบาลโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ ภายหลังจากการยึดอำนาจรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557 เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 รัฐบาล คสช. ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาการบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดิน

ของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ป่าไม้ โดยมีคำสั่ง คสช. ที่ 64, 66/2557 ได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดถือนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบันในการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ลดผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยรวมของประเทศ ทั้งนี้การดำเนินการใด ๆ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งอยู่อาศัยในพื้นที่เดิมนั้น ๆ ก่อนคำสั่งมีผลบังคับใช้ (กรมป่าไม้, 2557) และคำสั่ง คสช. ที่ 13/2559 กำหนดกระบวนการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญาเพื่อเป็นมาตรการเสริมกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2559)

กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหน้าที่อารักขาคุ้มครองและจัดการทรัพยากรป่าไม้ ควบคุม กำกับ ดูแล ป้องกันการบุกรุกทำลายป่า และการกระทำผิดในพื้นที่รับผิดชอบตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ได้สนองต่อนโยบายรัฐบาล คสช. โดยกรมป่าไม้ได้สั่งการให้หน่วยงานภาคสนามในสังกัด ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานความมั่นคงทุกหน่วยงานในพื้นที่ ดำเนินการตรวจยึด จับกุม และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ และบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด โดยให้ดำเนินการจับกุมดำเนินคดีกับผู้บุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าใหม่และพื้นที่ที่ถูกบุกรุกโดยนายทุนหรือกลุ่มทุนจากต่างถิ่น ผู้มีอิทธิพล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทุกกรณีก่อนเป็นอันดับแรก ทั้งนี้การดำเนินการตรวจยึดจับกุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้น ๆ ยกเว้นกรณีบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติม (กรมป่าไม้, 2557) ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วการดำเนินการค่อนข้างยากที่เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐจะสามารถแยกแยะนายทุนกับผู้ยากไร้ในพื้นที่ ต้องอาศัยการสืบสวนหาข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้นำที่เป็นทางการ เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น หรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ผู้นำตามความคิดความเชื่อในชุมชน

อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดตาก มีพื้นที่ประมาณ 1,986 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,241,322 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภออื่นในประเทศไทย 3 อำเภอ และ 1 รัฐในประเทศพม่าคือรัฐกะเหรี่ยง โดยมีแม่น้ำเมย เป็นแนวกันพรมแดนระหว่างประเทศ พื้นที่อำเภอแม่สอด มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งทรัพยากรป่าไม้ เป็นแหล่งไม้มีค่าทั้งที่เป็นป่าธรรมชาติและป่าปลูก เช่น ไม้สัก ไม้ประดู่ ไม้แดง เป็นต้น (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก, 2562)

อีกทั้ง อำเภอแม่สอดเป็นพื้นที่ที่เปรียบเสมือนประตูการค้าชายแดนด้านทิศตะวันตกของประเทศมาตั้งแต่อดีต มีการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็ว เพื่อบริการรับการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากมายในพื้นที่ มีทรัพยากรในพื้นที่มากมาย และสามารถนำเข้ามาจากสหภาพเมียนมา อีกทั้งมีแรงงานต่างด้าวมากมายในการรองรับการจ้างงาน ประกอบกับรัฐบาลได้สังเกตเห็นว่าอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมและได้ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย ทั้งนี้จากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากรในพื้นที่ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับความต้องการใช้ไม้ของคนในพื้นที่มีปริมาณสูง เนื่องจากค่านิยมการปลูกสร้างบ้านไม้และการทำเครื่องเรือนจากไม้ มีโรงงานผลิตและร้านค้าสิ่งประดิษฐ์จากไม้อยู่มากมายในพื้นที่ การลักลอบข้ามแดนตามเส้นทางธรรมชาติสามารถทำได้โดยง่าย ทำให้เกิดปัญหาการลักลอบตัดไม้ การส่งออกและนำเข้าไม้อย่างผิดกฎหมาย (สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ, 2559) และจากการศึกษาข้อมูลการตรวจยึดดำเนินคดีด้านการป่าไม้ในพื้นที่อำเภอแม่สอด ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562 พบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2558 มีการตรวจยึดดำเนินคดีค่อนข้างมาก แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2559 - 2562 ปริมาณคดีความด้านป่าไม้กลับลดลงอย่างต่อเนื่อง (ศูนย์ป่าไม้ตาก, 2563)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการประสานความร่วมมือในการนำนโยบายภาครัฐไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่ โดยมุ่งเน้นศึกษาการประสานความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานส่วนราชการภาครัฐผู้มีอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งมีบุคลากรหรือกำลังเจ้าหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอพร้อม ร่วมกับผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการเป็น “ผู้ประสาน” ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ การรับรองสถานะลูกบ้านของตน การให้ข้อมูลผู้กระทำความผิด ตลอดจนการยืนยันข้อมูลนายทุนหรือกลุ่มทุนจากต่างถิ่น เพื่อให้การดำเนินการบังคับใช้กฎหมายก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่รัฐกำหนด นั่นก็คือการดำเนินการการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ดำเนินมาตรการปราบปรามและจับกุมผู้บุกรุก ยึดถือ ครอบครอง

ทำลาย หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่า รวมทั้งผู้สมคบ และสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ได้ผลอย่างจริงจังในทุกพื้นที่ รวมทั้งสกัดกั้นการลักลอบตัดไม้มีค่า หรือไม้หวงห้าม การนำเข้าและส่งออกไม้ที่ผิดกฎหมายตลอดแนวชายแดน ตลอดจนปราบปรามเครือข่ายขบวนการตัดไม้ทำลายป่าในทุกหมู่บ้านและชุมชนทั่วประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการแบบประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติของผู้ปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ตามนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายรัฐบาลคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งได้มีคำสั่งให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดถือนโยบายการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้เป็นการชั่วคราว ในระหว่างวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2557 จนกระทั่งมีการประกาศยกเลิกในบางคำสั่ง เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2562
2. **ขอบเขตด้านพื้นที่** การศึกษานี้มุ่งเน้นศึกษาการดำเนินการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ตามนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในชุมชนที่มีพื้นที่รับผิดชอบของหมู่บ้านอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติหรือติดแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 9 ตำบล ได้แก่ ตำบลแม่กาษา ตำบลแม่ปะ ตำบลท่าสายลวด ตำบลพะวอ ตำบลด่านแม่ละเมา ตำบลมหาวัน ตำบลแม่ตาว ตำบลแม่กุ ตำบลพระธาตุผาแดง และพื้นที่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ แต่มีตั้งอยู่ติดแม่น้ำเมย จำนวน 1 ตำบล คือตำบลแม่สอด ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้

3. ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ในท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive sampling) คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 42 คน ประกอบด้วย

3.1 กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จากส่วนราชการ 7 หน่วยงาน หน่วยงานละ 2 คน จำนวน 14 คน

3.2 กลุ่มองค์กรชุมชน แกนนำชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนภาคประชาชน ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในฐานะผู้ดูแลรับผิดชอบพื้นที่หมู่บ้าน ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ อยู่ติดแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรืออยู่ติดชายแดนตามแม่น้ำเมย 10 ตำบล จำนวน 19 คน และ

3.3 กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น/นายกเทศมนตรี หรือผู้แทน 9 ตำบล จำนวน 9 คน

4. วิธีดำเนินการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิเคราะห์ข้อมูล แบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยมีวิธีการศึกษา 2 รูปแบบ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary analysis) และการวิจัยภาคสนาม (Field research) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประมวลและวิเคราะห์ เพื่อแสดงปริมาณ การเน้นหรือความถี่ในการสื่อความหมาย ขอบเขตเนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลแบบสัมภาษณ์ แยกเนื้อหาออกเป็นกลุ่ม หมวดหมู่ จากนั้นสร้างหรือกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ บันทึก รายละเอียดข้อมูลส่วนต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์คำ วลี หรือแนวคิด บรรยายสาระ ตามเกณฑ์ที่สร้างขึ้น ให้ได้ข้อสรุปของเนื้อหาจากวัสดุหรือสื่อที่นำมาวิเคราะห์ (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2555)

4.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary analysis) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ทุติยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสืบค้นเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ รายงานการวิจัย และข้อมูลด้านวิชาการต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ในการศึกษา รวมถึงข้อมูลทางสถิติจากหน่วยในสังกัดกรมป่าไม้ ทั้งในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และภาพรวมทั้งหมด

ในระดับประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562 เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงผลการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

4.2 การวิจัยภาคสนาม (Field research) ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเลือกการใช้แบบสัมภาษณ์ โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญในการตอบโจทย์การวิจัย ภายใต้กรอบแนวคิดในการจัดการแบบประสานความร่วมมือ ประกอบด้วย ประเด็นการริเริ่มการประสานความร่วมมือ ตัวแสดงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และบทบาทการประสานความร่วมมือของแต่ละฝ่าย ตลอดจนการศึกษากลไกการประสานความร่วมมือ ซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ในการป้องกันรักษาป่า

นิยามคำศัพท์

การประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแสดงระดับบุคคล กลุ่มคนที่เข้ามาร่วมมือกันทำงานนั้น ประกอบด้วยบุคลากรจากต่างองค์กร/หน่วยงานหรือคนละภาคส่วนกัน การเข้ามาร่วมมือกันดำเนินการกิจภายใต้การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์และการจัดองค์กรที่เป็นทางการ เช่น การเข้ามาร่วมกันจัดตั้งเป็นคณะทำงาน (Working group) หรือร่วมกันตั้งทีมงานโครงการ (Project) ที่ประกอบขึ้นจากบุคลากรตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเข้ามาร่วมมือกันทำงานมีเป้าหมายเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายที่ทุกฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดขึ้น

การป้องกันรักษาป่า หมายถึง การควบคุม กำกับ ดูแล ป้องกันการบุกรุกทำลายป่า และการกระทำผิดในพื้นที่รับผิดชอบตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยสวนป่า กฎหมายว่าด้วยเลื่อยไซยนต์ กฎหมายว่าด้วยป่าชุมชน และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การป้องกันรักษาป่าตามนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ หมายถึง การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ตามนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งเป็นคณะผู้ยึดอำนาจการปกครอง อันมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ ทำการรัฐประหารโค่นอำนาจรัฐบาลรักษาการของนายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงการจัดการแบบประสานความร่วมมือในการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ของผู้นำชุมชน ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางในการเสริมสร้างบทบาทในการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ของผู้นำชุมชน ท้องที่อื่น ๆ ที่มีสภาพปัญหาเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน
2. ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ของผู้นำชุมชน ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษากิจการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูล ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ของนักวิชาการหลายท่าน เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยและใช้เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ โดยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแบบประสานความร่วมมือ
2. นโยบายการป้องกันรักษาป่าตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ
3. นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562
4. สถานการณ์ป่าไม้ของประเทศไทย
5. ข้อมูลพื้นฐานอำเภอแม่สอด
6. การป้องกันรักษาป่าในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
7. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแบบประสานความร่วมมือ

แนวคิดการบริหารจัดการบนฐานความร่วมมือ (Collaborative governance) เป็นรูปแบบหรือกลวิธีของการบริหารจัดการรูปแบบหนึ่งที่มีอยู่หลายรูปแบบ (modes of governance) ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา

การศึกษาแนวคิดว่าด้วยการบริหารจัดการบนฐานความร่วมมือ จำเป็นจะต้องทำความเข้าใจที่ฐานคิดสำคัญว่าด้วยแนวคิดความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง 4 ส่วน ได้แก่ แนวคิดความร่วมมือ แนวคิดการบริหารจัดการบนฐานความร่วมมือ คุณค่าของการสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการในภาครัฐ และความร่วมมือตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยนและการพึ่งพาทรัพยากร (พบสุข ช่างทอง, 2561) ซึ่งสามารถอธิบายนิยามของแต่ละส่วนได้ดังนี้

1. **แนวคิดความร่วมมือ หรือการประสานความร่วมมือ (Collaboration)**
ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นวิธีการทำงานแบบใหม่ที่เน้นการทำงานร่วมกันระหว่าง

องค์กร ซึ่งข้ามพ้นขอบเขตการบริหารจัดการแบบดั้งเดิม เป็นคำที่ไม่มีความหมายตายตัว แม้ว่ามีการวิจัยและงานวิชาการจำนวนมากที่ใช้คำว่า ความร่วมมือ (Collaboration) เพื่อสะท้อนถึงความร่วมมือในการทำงานระหว่างองค์กร แต่ก็ไม่ได้ให้คำนิยามไว้อย่างเฉพาะเจาะจงว่าความร่วมมือนั้น หมายถึงความร่วมมือในรูปแบบใด และมีลักษณะเฉพาะอย่างไร

แนวคิดความร่วมมือ (Collaboration) เมื่อใช้ในมิติของการจัดการในภาครัฐ หมายถึง การทำงานในรูปแบบใหม่ที่มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไป หรือเป็นความร่วมมือระหว่างหลายตัวแสดง ซึ่งทำให้เกิดการออกแบบกระบวนการในการตัดสินใจ และ/หรือการจัดบริการสาธารณะแนวใหม่ จากเดิมที่เน้นการทำงานตามภารกิจขององค์กรแต่ละแห่งด้วยทรัพยากรของตนเอง มาสู่การแลกเปลี่ยนหรือใช้ทรัพยากรร่วมกัน และตัดสินใจร่วมกันมากขึ้น โดยที่ความร่วมมืออาจเป็นได้ทั้งระยะสั้น/เฉพาะกิจ หรือระยะยาว อาจเป็นความร่วมมือที่ไม่เป็นทางการกล่าวคือไม่มีเอกสารที่เป็นลายลักษณ์เพื่อควบคุมจัดการความร่วมมือ หรือเป็นทางการคือมีเอกสารที่เป็นลายลักษณ์เพื่อควบคุมจัดการความร่วมมือ

2. แนวคิดการบริหารจัดการบนฐานความร่วมมือ หรือการจัดการแบบประสานความร่วมมือ (Collaborative governance)

แนวคิดเรื่องความร่วมมือ (Collaboration) เป็นแนวคิดที่เป็นรูปแบบหนึ่งของการบริหารจัดการ (a form of governance) ตั้งอยู่บนรากฐานที่สำคัญว่าด้วย **แนวคิดการบริหารจัดการ (governance)**

การบริหารจัดการบนฐานความร่วมมือ (Collaborative governance) คือ กระบวนการและโครงสร้างของการบริหารจัดการและการตัดสินใจนโยบายสาธารณะ ที่ซึ่งได้มีการดึงดูเอาผู้คนจากข้ามเขตพรมแดนองค์กรทั้งองค์กรภาครัฐด้วยกันเอง ระดับต่าง ๆ ของภาครัฐ (ไม่ว่าจะเป็นส่วนกลาง ภูมิภาค หรือท้องถิ่น) และ/หรือ ตัวแสดงจากภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายสาธารณะที่มีร่วมกัน ที่ซึ่งไม่สามารถบรรลุได้จากการทำงานขององค์กรหรือภาคส่วนใดเพียงลำพัง (Emerson et al, 2012, อ้างอิงใน พบสุข ชำชอง, 2561, หน้า 32)

3. คุณค่าของการสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการในภาครัฐ

แนวคิดความร่วมมือ เป็นแนวคิดที่เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นแนวทางที่มีพลังในการบริหารจัดการโครงการและบริการสาธารณะ เหตุผลในการสร้างความร่วมมือมีทั้งเหตุผลที่เป็นเชิงบุคคล และเชิงโครงสร้าง ดังนี้

3.1 เพื่อพัฒนาการจัดการบริการสาธารณะในประเด็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน และไม่สามารถจัดการได้โดยองค์กรเดียวทำงานเพียงลำพัง ทั้งนี้ ความต้องการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐที่อาจเน้นการนำทรัพยากรคือ งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ เข้ามาใช้ ภาคเอกชนที่นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามา และภาคประชาชนที่เอากำลังกายเข้ามา ช่วยจัดการ ถือเป็นตัวอย่างหนึ่งของรูปแบบความร่วมมือที่เกิดขึ้น เพื่อจัดการกับประเด็นปัญหาที่ต้องการการจัดการด้วยความร่วมมือหลายภาคส่วน

3.2 เพื่อลดความทับซ้อนเชิงภารกิจระหว่างองค์กรในการจัดการสาธารณะ การมอบอำนาจและการกระจายอำนาจทำให้เกิดองค์กรใหม่เพื่อทำหน้าที่ในการจัดการสาธารณะขึ้นเป็นจำนวนมาก เกิดปัญหาความทับซ้อนกันในเชิงอำนาจหน้าที่ในการจัดการสาธารณะ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวองค์กรที่เกี่ยวข้องในบริการสาธารณะหนึ่ง ๆ จึงสร้างความร่วมมือในการจัดการบริการ โดยมุ่งบรรลุทั้งภารกิจเฉพาะขององค์กร และเป้าหมายร่วมของการจัดการบริการสาธารณะดังกล่าว เพื่อให้การบริการประชาชนเป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการบริการสาธารณะ ลดข้อจำกัดด้านการขาดแคลนทรัพยากรในการจัดการบริการสาธารณะ (resources constraint) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขาดแคลนงบประมาณในยุครัดเข็มขัดของรัฐ (the era of austerity) การตัดลดงบประมาณทำให้หลายองค์กรใช้วิธีการบริหารจัดการบนพื้นฐานความร่วมมือ ที่เน้นการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ได้แก่ เงิน ทรัพยากรบุคคล เครื่องมืออุปกรณ์ เทคโนโลยี อันเป็นการลดต้นทุนการบริหารจัดการ รวมทั้งทำให้การจัดการบริการสาธารณะมีความคุ้มค่า และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.4 ประสพการณ์ส่วนตัวและความสนใจของผู้นำองค์กร งานวิจัยจำนวนหนึ่งพบว่า ปัจจัยเชิงบุคคล (individual factor) ได้แก่ การที่ผู้นำองค์กรรัฐหรือผู้นำฝ่ายการเมืองของท้องถิ่นมีประสบการณ์ที่ดี หรือประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการแบบร่วมมือกันกับองค์กรอื่น หรือภาคส่วนอื่นมาก่อนนั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญหรือเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดการบริหารจัดการบนฐานความร่วมมือ

4. ความร่วมมือตามทฤษฎีการแลกเปลี่ยนและการพึ่งพาทรัพยากร

การศึกษาการบริหารจัดการบนฐานความร่วมมือ จำเป็นต้องเข้าใจทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) และทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (Resource Dependency Theory) เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจปรากฏการณ์การริเริ่มความร่วมมือ ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ดังนี้

4.1 ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) เป็นมุมมองด้านสังคมวิทยา (Sociological Perspective) ซึ่งอธิบายว่า ในระบบหนึ่งๆ แต่ละองค์กรในระบบนั้นมีทรัพยากรที่เท่าเทียมกันนั้น การแลกเปลี่ยนหรือใช้ทรัพยากรร่วมกันเกิดขึ้นเนื่องจาก องค์กรหรือตัวแสดงต่าง ๆ ในระบบนั้นต้องการบรรลุภารกิจที่มีร่วมกัน (Common Tasks) หรือเพื่อประโยชน์ส่วนร่วม (Shared Interest) มากกว่าการมุ่งเป้าประโยชน์เฉพาะขององค์กรตนเอง (Skelcher and Sullivan, 2008, อ้างอิงใน พบสุข ชำชอง, 2561, หน้า 40)

4.2 ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (Resource Dependency Theory) อธิบายถึงสถานการณ์ที่ในระบบหนึ่งๆ ทรัพยากรไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่องค์กรต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม ดังนั้นจึงเกิดประเด็นที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือหลายองค์กรอาจขาดแคลนทรัพยากรในการบริหารจัดการ หากแต่มีองค์กรหนึ่งๆ ที่ถือครองทรัพยากรสำคัญที่องค์กรอื่น ๆ ต้องการใช้ประโยชน์ ดังนั้น ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว การสร้างความร่วมมือจึงเกิดขึ้นในลักษณะที่แต่ละองค์กรพยายามสร้างอิทธิพลต่อกันและกัน เพื่อให้สามารถเข้าถึงทรัพยากรที่มีจำกัดที่ถือครองโดยองค์กรใดองค์กรหนึ่งๆ ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรจึงเป็นในลักษณะที่ไม่เท่าเทียม (Emerson, 1962, อ้างอิงใน พบสุข ชำชอง, 2561, หน้า 42)

การบริหารจัดการบนฐานความร่วมมือ หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วน (Collaborative governance) เป็นรูปแบบการร่วมมือกันดำเนินภารกิจของภาครัฐหรือกิจการสาธารณะให้บรรลุเป้าหมายในการตอบสนองต่อปัญหาและอำนวยความสะดวกแก่สาธารณะที่มีได้จำกัดอยู่ภายใต้บทบาทของภาครัฐและโครงสร้างการทำงานแบบสั่งการจากบนลงล่างของหน่วยงานราชการเพียงฝ่ายเดียว (ศศิธร ทองจันทร์, 2559)

สาระสำคัญของการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วนนั้นมองว่า ภายใต้บริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในปัจจุบันที่มีความซับซ้อนและมีความเป็นพลวัตตลอดเวลา การบริหารงานภาครัฐจะบรรลุผลสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างตัวแสดงจากหลากหลายภาคส่วนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคธุรกิจเอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม/ชุมชน การบริหารงานภาครัฐจึงมีลักษณะเป็นการบริหารจัดการที่มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนและองค์กรหลายฝ่าย

การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วน จึงเป็นการบริหารงานภาครัฐในรูปแบบเครือข่ายที่มีปฏิสัมพันธ์กันในลักษณะต่าง ๆ และสามารถกระทำผ่านตัวแสดง

ที่ไม่ใช่รัฐ เพราะเป็นการบริหารจัดการผ่านการร่วมมือของบุคคลหลายฝ่าย หลายองค์กร เพื่อประโยชน์สาธารณะ การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วนเป็นรูปแบบ การสร้างความร่วมมือในการทำงานที่ปรากฏใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การประสานงานกัน (Co-ordination) เป็นการปฏิสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแสดงในระดับองค์กร การประสานการทำงานมีเป้าหมายเพื่อให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการบางอย่างร่วมกัน การประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรนั้น ปรากฏในหลายลักษณะทั้งที่เป็นการประสานงานระหว่างหน่วยงานย่อยภายในองค์กรเดียวกัน การประสานงานระหว่างองค์กรต่างสังกัดหรือต่างภาคส่วนกัน จำนวนภาคีที่เข้ามาประสานการทำงานร่วมกันอาจเป็นการประสานการทำงานระหว่าง 2 องค์กร หรือการประสานการทำงานระหว่างหลายองค์กรการปฏิสัมพันธ์ในรูปการประสานความร่วมมือในระดับองค์กรนี้อาจเกิดขึ้นระหว่างองค์กรจากต่างภาคส่วนกันหรือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในภาคส่วนเดียวกันของสังคม

2. การประสานความร่วมมือ (Co-operation) เป็นการปฏิสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแสดงทางสถาบันทางสังคม ในลักษณะการประสานความร่วมมือในการทำงานร่วมกันระหว่างกลุ่มเครือข่ายองค์กรที่อยู่ต่างภาคส่วนกัน ได้แก่ องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคธุรกิจเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม/ชุมชน การประสานความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรต่างภาคส่วนนี้ มักจะดำเนินไปโดยอาศัยกลไกการบริหารกิจการบ้านเมืองระดับชาติเช่น ระเบียบ กฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

3. การเข้ามาร่วมมือกันทำงาน (Collaboration) เป็นการปฏิสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแสดงระดับบุคคล กลุ่มคนที่เข้ามาร่วมมือกันทำงานนั้น ประกอบด้วยบุคคลากรจากต่างองค์กร/หน่วยงาน หรือคนละภาคส่วนกัน การเข้ามาร่วมมือกันดำเนินการกิจภายใต้การจัดโครงสร้างความสัมพันธ์และการจัดองค์กรที่เป็นทางการ เช่น การเข้ามาร่วมกันจัดตั้งเป็นคณะทำงาน (Working group) หรือร่วมกันตั้งทีมงานโครงการ (Project) ที่ประกอบขึ้นจากบุคลากรตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเข้ามาร่วมมือกันทำงานมีเป้าหมายเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมายที่ทุกฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดขึ้น

นโยบายการป้องกันรักษาป่าตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

รัฐบาลโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ซึ่งมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ ภายหลังจากการยึดอำนาจรัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557 เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 รัฐบาล คสช. ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาการบุกรุกยึดถือครอบครองที่ดินของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ป่าไม้ โดยมีคำสั่ง คสช. ที่ 64/2557 ลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และคำสั่ง 66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ได้กำหนดให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยึดถือนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ในการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ลดผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยรวมของประเทศ ทั้งนี้การดำเนินการใด ๆ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดิน ทำกิน ซึ่งอยู่อาศัยในพื้นที่เดิมนั้น ๆ ก่อนคำสั่งมีผลบังคับใช้ (กรมป่าไม้, 2557) และคำสั่ง คสช. ที่ 13/2559 เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดบางประการที่เป็นภัยอันตราย ต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กำหนดกระบวนการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา เพื่อเป็นมาตรการเสริมกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดอาญา (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2559)

และกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหน้าที่อารักขา คุ้มครองและจัดการทรัพยากรป่าไม้ ควบคุม กำกับ ดูแล ป้องกันการบุกรุกทำลายป่า และการกระทำผิดในพื้นที่รับผิดชอบตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ได้สนองตอบนโยบายรัฐบาล คสช. โดยกรมป่าไม้ได้สั่งการให้หน่วยงานภาคสนามในสังกัด ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานความมั่นคงทุกหน่วยงานในพื้นที่ ดำเนินการตรวจยึด จับกุม และดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ และบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด ทั้งนี้ การดำเนินการตรวจยึดจับกุมผู้กระทำความผิดโดยไม่ให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน โดยให้ดำเนินการตรวจยึดจับกุมนายทุนหรือกลุ่มทุนจากต่างถิ่น และผู้มีอิทธิพล ก่อนเป็นอันดับแรก (กรมป่าไม้, 2557) ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วการดำเนินการค่อนข้าง

ยากที่เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐจะสามารถแยกแยะนายทุนกับผู้ยากไร้ในพื้นที่ ต้องอาศัย การสืบสวน หาข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจากผู้นำชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้นำที่เป็นทางการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น หรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ผู้นำตามความคิดความเชื่อในชุมชน

นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562

คณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธานการประชุม คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบร่างนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม (ทส.) เสนอ เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2562 โดยมีสาระสำคัญของร่างนโยบาย ป่าไม้แห่งชาติ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ 4 ประการ บทบัญญัติ นโยบายป่าไม้แห่งชาติ จำนวน 24 ข้อ ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการป่าไม้ด้านการใช้ประโยชน์ผลผลิต และ การบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้และด้านการพัฒนาระบบบริหารและองค์กร เกี่ยวกับการป่าไม้ (สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 8 ขอนแก่น, 2563)

วัตถุประสงค์ของนโยบายป่าไม้แห่งชาติ

1. เพื่อให้ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ที่เหมาะสมกับความสมดุลของระบบนิเวศและ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน
2. เพื่อหยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของชาติอย่างมี ประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้มีการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และความ หลากหลายทางชีวภาพอย่างเหมาะสม ยั่งยืน เป็นธรรม และเป็นฐานการพัฒนาประเทศ และ คุณภาพชีวิตของประชาชน โดยคำนึงถึงดุลยภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม
4. เพื่อให้ระบบบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานองค์ความรู้ และนวัตกรรม รวมทั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

นโยบายป่าไม้แห่งชาติ เพื่อให้การกำหนดและขับเคลื่อนนโยบายของประเทศ เกี่ยวกับการบริหารจัดการป่าไม้ทั้งระบบ ทันต่อ สถานการณ์และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดดุลยภาพกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีมาตรการ ในการ ประสาน ติดตาม ฝ่าระวัง และสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของชาติตาม กฎหมายเกี่ยวกับการ ป่าไม้และการดำเนินงานของหน่วยงาน ให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และเกิดความยั่งยืน ตลอดจนเพื่อเป็นการ น้อมนำศาสตร์พระราชามาเป็นแนวทาง

ในการปฏิบัติและตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติแผนการปฏิรูปประเทศและ แผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรวมทั้งคำนึงถึงข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการป่าไม้ จึงกำหนด นโยบายป่าไม้แห่งชาติดังนี้ (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2562)

1. นโยบายด้านการจัดการป่าไม้

1.1 เชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในการบริหารจัดการป่าไม้ทุกระดับให้ มีเอกภาพและประสานกันตาม ห่วงโซ่การพัฒนาาระหว่างการบริหารราชการทุกระดับรวมทั้ง มีการประสานความร่วมมือและพัฒนากลไกหรือเครื่องมือ ในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณา การในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาป่าไม้ของชาติในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการ อย่างมี เป้าหมายและต่อเนื่อง

1.2 กำหนดให้มีพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศอย่างน้อยในอัตราร้อยละ 40 ของพื้นที่ ประเทศประกอบด้วย 1) ป่าอนุรักษ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของพื้นที่ประเทศ 2) ป่าเศรษฐกิจ และป่าชุมชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของพื้นที่ประเทศ โดยกำหนดให้เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ ทั้งป่าอนุรักษ์ ป่าเศรษฐกิจและป่าชุมชน ให้ได้ตามเป้าหมาย ภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดใน แผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติ

1.3 จำแนกพื้นที่ป่าไม้เพื่อการบริหารจัดการในภาพรวมของประเทศและระดับ พื้นที่พร้อมทั้งกำหนด แนวทางการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ในแต่ละพื้นที่ อย่างเหมาะสม

1.4 ปรับปรุงแนวเขตที่ดินป่าไม้ทุกประเภทของรัฐให้ชัดเจนและมีเอกภาพ ด้วยการ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง

1.5 พัฒนาระบบสารสนเทศทรัพยากรป่าไม้ทั้งในภาพรวมของประเทศและระดับ พื้นที่ให้มีมาตรฐาน เอกภาพ ทันต่อสถานการณ์ครอบคลุมพื้นที่ป่าไม้ทุกประเภท และเชื่อมโยง กับข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม และ ทรัพยากรอื่นของประเทศและกำหนดหน่วยงานหรือ คณะบุคคลผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและเหมาะสม

1.6 ส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทและหน้าที่ของทุกภาคส่วนให้มีจิตสำนึกและ มีส่วนร่วม รวมทั้ง รับผิดชอบในการอนุรักษ์การจัดการ และการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่าง ยั่งยืน

1.7 หยุดยั้งและป้องกันการทำลายทรัพยากรป่าไม้ในที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกรูปแบบให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานที่ชัดเจน 4 นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562

1.8 บริหารจัดการป่าอนุรักษ์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพรวมทั้งป้องกันภัยธรรมชาติต่าง ๆ และรักษาสภาพธรรมชาติที่สวยงามหรือมีจุดเด่นเฉพาะตัว โดยให้คงไว้ซึ่ง สภาพธรรมชาติรักษาคุณภาพของระบบนิเวศให้มากที่สุด ซึ่งการใช้ประโยชน์ต้องกระทำเท่าที่จำเป็นตามศักยภาพ หรือขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ตลอดทั้งเพื่อประโยชน์ในการศึกษาการวิจัย และนันทนาการ

1.9 จัดระเบียบและแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐอย่างเหมาะสมเป็นธรรมภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและคำนึงถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าไม้และ สิ่งแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้โดยให้แล้วเสร็จภายใต้กรอบเวลา

1.10 พัฒนากลไกทางเศรษฐศาสตร์และการตลาดเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างเหมาะสม

1.11 พื้นฟูป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้มีความสมบูรณ์โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการฟื้นฟูอย่างชัดเจน และต่อเนื่อง มีการติดตาม ประเมินผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของ ทุกภาคส่วนและกำหนดความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

1.12 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการป่าชุมชนให้มีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยประโยชน์ต่อชุมชน สร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ของประชาชน เป็นส่วนส่งเสริมให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้มแข็ง และเป็น การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

1.13 พัฒนาการจัดการสัตว์ป่าทั้งระบบ รวมทั้งแก้ปัญหาคความขัดแย้งระหว่างคนกับสัตว์ป่าอย่างเป็น รูปธรรม และสัตว์ป่าได้รับการคุ้มครองรักษาและใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมเพื่อพัฒนาระบบนิเวศสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของประเทศ

2. นโยบายด้านการใช้ประโยชน์ผลผลิตและการบริการจากป่าไม้และอุตสาหกรรมป่าไม้

2.1 ส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจทั้งในที่ดินของรัฐที่ได้รับการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ และในที่ดิน กรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่มีใช้ของรัฐให้เพียงพอกับความต้องการใช้ไม้และตอบสนองต่อการใช้ประโยชน์ใน ทุกภาคส่วน

2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้ครบวงจรในทุกกระดับ และพัฒนาเศรษฐกิจ จากฐานทรัพยากรป่าไม้ที่เหมาะสมและเป็นรูปธรรม

2.3 พัฒนาและส่งเสริมการรับรองป่าไม้ตามมาตรฐานการรับรองป่าไม้ให้เป็นที่ยอมรับและได้รับการ รับรองทั้งในระดับประเทศและระดับสากล

2.4 ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ประโยชน์การบริการจากป่าไม้อย่างสมดุลยั่งยืน และเกื้อกูลระบบนิเวศ

3. นโยบายด้านการพัฒนาระบบบริหารและองค์กรเกี่ยวกับการป่าไม้

3.1 ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเกี่ยวกับการป่าไม้ให้สามารถบริหารจัดการป่าอนุรักษ์ป่าเศรษฐกิจและ ป่าชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขนาดที่เหมาะสม ลดความซ้ำซ้อน และปรับปรุงวิสัยทัศน์ภารกิจหรือพันธกิจ ของหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติแผนการปฏิรูปประเทศแผนพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ นโยบายป่าไม้แห่งชาติและแผนแม่บทพัฒนาการป่าไม้แห่งชาติอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 พัฒนาศักยภาพหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต ให้กับประชาชนและการบริการอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพสะดวกรวดเร็ว โปร่งใส โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ อย่างเหมาะสม

3.3 พัฒนาและส่งเสริมให้มีธรรมาภิบาลในการบริหารงานป่าไม้ทั้งระบบอย่างเป็นรูปธรรมโดยภาครัฐ มีการบริหารอัตรากำลังที่มีความคล่องตัว ยืดระบบคุณธรรม บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงาน เพื่อประชาชน และประเทศ มีคุณธรรมและมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ

3.4 พัฒนาบุคลากรภาครัฐที่ปฏิบัติงานด้านทรัพยากรป่าไม้ทุกระดับให้มีความเป็นมืออาชีพในงานป่าไม้ มีความเหมาะสมกับตำแหน่งงาน รวมทั้งจัดสวัสดิการของบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานคุ้มครอง รักษา ทรัพยากร ป่าไม้ในภาคสนามให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติและไม่น้อยกว่าบุคลากรสายงานอื่นที่มีลักษณะงาน คล้ายคลึงกัน

3.5 กำหนดให้มียุทธศาสตร์หรือแผนการวิจัยภาคป่าไม้ในนโยบายยุทธศาสตร์หรือแผนการวิจัยระดับชาติ และ/หรือ พิจารณาจัดตั้งสถาบันวิจัยป่าไม้ในระดับชาติรวมทั้ง

สนับสนุนและพัฒนางานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม ให้ตอบสนองต่อการปฏิรูปทรัพยากรป่าไม้ทั้งระบบ

3.6 ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทของสังคมและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการป่าไม้ทั้ง ระบบ รวมทั้งพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม และนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเพิ่ม ประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย

3.7 ให้มีคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติที่จัดตั้งเป็นการถาวรโดยกฎหมาย มีหน้าที่และอำนาจ ในการกำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ของประเทศทั้งระบบรวมทั้งกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประสานและให้คำแนะนำแก่ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและให้พิจารณาจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ

สถานการณ์ป่าไม้ของประเทศไทย

พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง โดยมีสาเหตุมาจากการบุกรุกแผ้วถางป่า เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร ตลอดจนจนการส่งเสริมการปลูกพืชทดแทนพลังงานที่มีความต้องการพื้นที่ ขนาดใหญ่ ซึ่งในปัจจุบันการบุกรุกพื้นที่ป่าพบกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ ส่งผลกระทบก่อให้เกิด ปัญหาสิ่งแวดล้อมและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรอย่างมากมาย จากสาเหตุดังกล่าวกรมป่าไม้จึงได้ดำเนินการ จัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้มาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2516 จนถึงปัจจุบัน จากข้อมูลโครงการจัดทำข้อมูลสภาพพื้นที่ป่าไม้ ปี พ.ศ. 2560 – 2561 ซึ่งจัดทำโดยสำนักจัดการที่ดินป่าไม้ กรมป่าไม้ พบว่าพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยมีจำนวน 102,488,320.19 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.68 ของพื้นที่ประเทศไทย

ปัญหาป่าไม้เป็นปัญหาที่สำคัญปัญหาหนึ่งในปัญหาทรัพยากรธรรมชาติในขณะนี้ แม้ว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมาพื้นที่ป่าของไทยจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดเป้าหมายในการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ ให้ได้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ ประเทศ แต่จากสถิติการบุกรุกพื้นที่ป่า จากกรมป่าไม้ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2552-2555 เฉลี่ย 38,602.3 ไร่ต่อปี และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า

และพันธุ์พืช ระหว่างพ.ศ. 2550–2554 เฉลี่ย 19,348.4 ไร่ต่อปี ซึ่งมีปัจจัยมาจากหลายสาเหตุ ทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ การบุกรุกของนายทุนเพื่อทำโรงแรม รีสอร์ท การขยายพื้นที่เกษตรกรรม การขาดที่ดินทำกิน ความยากจน การเพิ่มขึ้นของประชากร นโยบายของรัฐ อีกทั้งการลักลอบตัดไม้เพื่อนำมาขายซึ่งยังมีอย่างต่อเนื่องดังที่ปรากฏเป็นข่าว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553)

จากการประกาศใช้นโยบายในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้เป็นการชั่วคราว ในระหว่างวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2557 จนกระทั่งมีการประกาศยกเลิกในบางคำสั่ง เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ล่าสุดเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2563 นายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แถลงผลการปฏิบัติงานในคดีบุกรุกป่า ภายหลังจากประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าแห่งชาติ (คปป.) ครั้งที่ 1/2563 โดยมีคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่า และคณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าในภาพรวมของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมประชุม โดยนายวราวุธ กล่าวว่า โดยการดำเนินงานของทส.ในปีงบประมาณ 2562 ดำเนินคดีบุกรุกป่าได้ 2,851 คดี ผู้ต้องหา 521 คน ยึดคืนพื้นที่ป่า 108,385 ไร่ และคดีไม้ 2,451 คดี ผู้ต้องหา 1,255 คน ยึดไม้ของกลาง 121,686 ท่อน/แผ่น/เหลี่ยม รวมปริมาตร 5,060 ลูกบาศก์เมตร ส่วนสถิติในปีงบประมาณ 2557 ดำเนินคดีบุกรุกป่า 6,003 คดี ผู้ต้องหา 1,556 คน ยึดพื้นที่ป่าได้ 109,303 ไร่ และคดีไม้ 11,527 คดี ผู้ต้องหา 5,884 คน ยึดไม้ของกลาง 593,097 ท่อน/แผ่น/เหลี่ยม รวมปริมาตร 28,999 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งหากเทียบในปัจจุบันกับปี 2557 จะพบว่าคดีบุกรุกป่ามีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง สามารถยึดคืนพื้นที่ป่าจากกลุ่มนายทุนที่ไม่มีคุณสมบัติที่จะอยู่อาศัยและทำกินในเขตป่าไม้ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 – 2562 รวมคดีบุกรุก 29,350 คดี ได้พื้นที่คืนมาเนื้อที่ 853,603 ไร่ (ทส.ยึดคืนผืนป่าได้กว่า 8 แสนไร่ มอบที่ดินทำกินให้ ปชช. 1 ล้านไร่, 2563)

ข้อมูลพื้นฐานอำเภอแม่สอด

อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีหลักฐานว่า เมื่อประมาณ 150 ปี ที่ล่วงมา บริเวณที่ตั้งตัวอำเภอแม่สอด ปัจจุบันนี้ได้มีชาวกะเหรี่ยงมาตั้งภูมิลำเนาอยู่เรียกชื่อหมู่บ้านว่า “หมู่บ้านพะหน่อเก” ต่อมามีคนไทยจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือพากันอพยพมาทำมาหากินในบริเวณนี้

เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนชาวกะเหรี่ยง เจ้าของถิ่นเดิมได้อพยพไปอยู่ที่อื่น เพราะไม่ชอบอยู่ปะปนกับชนเผ่าอื่น ต่อมาเมื่อประชาชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมีความเจริญตามลำดับ ทางราชการจึงได้มาตั้งด่านเก็บภาษีอากรขึ้นที่หมู่บ้านพะหน่อเกนี้ โดยย้ายมาจากหมู่บ้านแม่ละ-เมา ซึ่งเป็นด่านเก็บภาษีดั้งเดิม (จังหวัดตาก, 2554)

เมื่อปีพุทธศักราช 2441 ทางราชการได้ยกฐานะหมู่บ้านขึ้นเป็นอำเภอเรียกว่า “อำเภอแม่สอด” ให้อยู่ในเขตปกครองของมณฑลนครสวรรค์ ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขการปกครองใหม่ อำเภอแม่สอดได้เปลี่ยนมาขึ้นกับจังหวัดตาก อำเภอแม่สอดจึงเป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน 9 อำเภอ สำหรับประวัติความเป็นมาของชื่ออำเภอแม่สอด นั้น สันนิษฐานไว้เป็น 3 นัย คือ

1. กล่าวกันว่า อำเภอแม่สอด เป็นเมืองเดียวกันกับ “เมืองจอด” ที่เป็นเมืองหนึ่งซึ่งตั้งประชิดชายแดนราชอาณาจักรสุโขทัย เมืองจอดมีเจ้าเมืองการปกครองชื่อ “พ่อขุนสามชน” คำว่า เมืองจอด เรียกกันนานเข้าอาจกลายมาเป็น “แม่สอด” ก็เป็นไปได้

2. อำเภอแม่สอดอาจได้ชื่อมาจากลำห้วยสายสำคัญคือ “ห้วยแม่สอด” ที่ไหลคดเคี้ยว (สอดไปสอดมา) ผ่านหมู่บ้านนี้

3. แม่สอด อาจมาจากคำว่า “เหมซ็อด” ในภาษามอญ ซึ่งแปลว่า พม่าตาย

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอแม่สอดเป็นที่ราบประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่อำเภอนอกนั้นเป็นที่ภูเขาสูง

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศประกอบด้วยฤดูกาลต่าง ๆ 3 ฤดูได้แก่ 1) ฤดูฝน ปกติ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม 2) ฤดูหนาว ปกติ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ และ 3) ฤดูร้อน ปกติ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม ถึงเดือนเมษายน

ภูเขาที่สำคัญ

เทือกเขาถนนธงชัยเป็นเทือกเขาสูงอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอแม่สอดใช้เป็นเส้นแบ่งอาณาเขตระหว่างอำเภอแม่สอดกับอำเภอเมืองตาก และเป็นสันปันน้ำระหว่างแม่น้ำเมยกับแม่น้ำปิง อยู่ในเขตอำเภอแม่สอด มีความยาวประมาณ 80 กิโลเมตร

ยอดเขาสูงสุดในเขตอำเภอแม่สอดสูง 870 เมตรจากระดับน้ำทะเลเทือกเขานี้เป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดตากออกเป็น 2 ภาคคือภาคตะวันออกและภาคตะวันตก อำเภอที่อยู่ในเขตตะวันออกมีอำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก และอำเภอสามเงา และอำเภอวังเจ้า

ภาคนี้จะมีอากาศร้อนจัด และแห้งแล้ง ฝนตกน้อย (ตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ เรียกว่า “เขตรมเงาฝน” เนื่องจากอีกภาคหนึ่งมีลักษณะเป็นชายฝั่งทะเล คือ ทะเลอันดามันในเขตประเทศพม่า ลมไม่สามารถพาน้ำซึ่งเป็นฝนไปตกอีกภาคหนึ่งเพราะมีเทือกเขาถนนธงชัยกั้นอยู่) อำเภอที่อยู่ในภาคตะวันตกมี อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภออุ้มผางและอำเภอพบพระ ภาคนี้มีอากาศหนาวเย็นฝนตกชุกอุดมสมบูรณ์

อำเภอแม่สอด มีพื้นที่ทั้งหมด 1,986.12 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,241,322.5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.11 ของเนื้อที่จังหวัด (พื้นที่จังหวัด 16,734,555 ตารางกิโลเมตร) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดตาก มีระยะห่างจากจังหวัดตากประมาณ 87 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 490 กิโลเมตร เป็นอำเภอที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทยพม่า ตลอดแนวทางด้านทิศตะวันตก และระยะทางห่างจากกรุงย่างกุ้งสหภาพพม่าประมาณ 420 กิโลเมตร อาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับประเทศพม่า โดยมีแม่น้ำเมยเป็นเส้นกั้นพรมแดนความยาวประมาณ 75 กิโลเมตร

การป้องกันรักษาป่าในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

พื้นที่ป่าไม้ของอำเภอแม่สอด มีพื้นที่ประมาณ 648,687 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.26 ของพื้นที่อำเภอ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 3 ป่าสงวนฯ ประกอบด้วย ป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่สอด จำนวน 246,500 ไร่ ป่าสงวนแห่งชาติป่าช่องแคบ และป่าแม่โกนเกน จำนวน 47,500 ไร่ และป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ละเมา จำนวน 354,687 ไร่ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บริเวณพื้นที่ที่เป็นเทือกเขาสูงด้านทิศตะวันออก มีทรัพยากรธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรัพยากรป่าไม้ เป็นแหล่งไม้มีค่าทั้งที่เป็นป่าธรรมชาติและป่าปลูก เช่น ไม้สัก ไม้ประดู่ ไม้แดง เป็นต้น (จังหวัดตาก, 2554)

ทั้งนี้ อำเภอแม่สอด เป็นพื้นที่ที่เปรียบเสมือนประตูสู่การค้าชายแดนด้านทิศตะวันตกของประเทศมาตั้งแต่อดีต มีการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็ว เพื่อบริการรับการลงทุนทั้งในและ

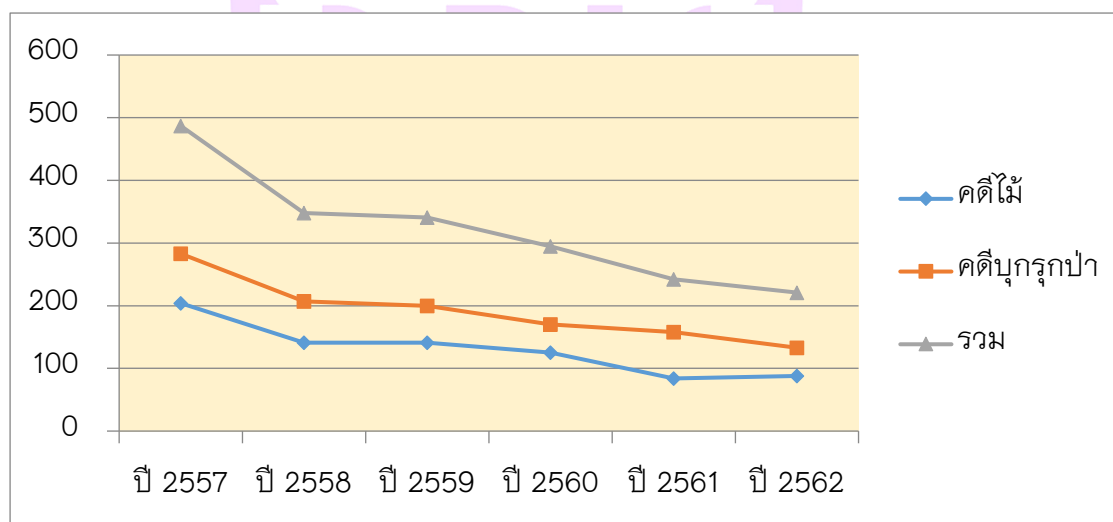
ต่างประเทศ มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากมายในพื้นที่ มีทรัพยากรในพื้นที่มากมาย และสามารถนำเข้ามาจากสหภาพเมียนมา อีกทั้งมีแรงงานต่างด้าวมากมายในการรองรับการจ้างงาน ประกอบกับรัฐบาลได้เล็งเห็นว่าอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมและได้ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกของไทย ทั้งนี้จากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากรในพื้นที่ ย่อมก่อให้เกิดปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับความต้องการใช้ไม้ของคนในพื้นที่มีปริมาณสูง เนื่องจากค่านิยมการปลูกสร้างบ้านไม้และการทำเครื่องเรือนจากไม้ มีโรงงานผลิตและร้านค้าสิ่งประดิษฐ์จากไม้อยู่มากมายในพื้นที่ การลักลอบข้ามแดนตามเส้นทางธรรมชาติสามารถทำได้โดยง่าย ทำให้เกิดปัญหาการลักลอบตัดไม้ การส่งออกและนำเข้าไม้อย่างผิดกฎหมาย (สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ, 2559) และจากข้อมูลการตรวจยึดดำเนินคดีด้านการป่าไม้ในพื้นที่รับผิดชอบของกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูล ทั้งในภาพรวมของจังหวัดตาก และข้อมูลในส่วนของอำเภอแม่สอด ในช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2562 โดยข้อมูลการตรวจยึดดำเนินคดีด้านการป่าไม้ ในพื้นที่จังหวัดตาก พบว่าในช่วงปีแรก พ.ศ. 2557 มีการตรวจยึดดำเนินคดีมากที่สุด จำนวน 487 คดี และปริมาณคดีความด้านป่าไม้กลับลดลงอย่างต่อเนื่อง พ.ศ. 2558 จำนวน 348 คดี โดยปี พ.ศ. 2562 มีการดำเนินคดีน้อยที่สุด จำนวน 221 คดี ดังปรากฏตามตารางที่ 1 (ศูนย์ป่าไม้ตาก, 2563)



ตาราง 1 แสดงข้อมูลผลการดำเนินคดีด้านป่าไม้ ที่จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562

ปี พ.ศ.	จำนวนคดี	คดีไม้	คดีบุกรุกป่า	จำนวนพื้นที่บุกรุก ไร่-งาน-ตารางวา
2557	487	204	283	7773-1-05
2558	348	141	207	5316-1-47
2559	341	141	200	3331-1-51
2560	295	125	170	2610-0-84
2561	242	84	158	2224-0-44
2562	221	88	133	1821-2-04
รวม	1,934	783	1,151	19,745-3-35

จากข้อมูลผลการดำเนินคดีด้านป่าไม้ ที่จังหวัดตาก ดังกล่าวข้างต้น สามารถแสดงในรูปแบบแผนภาพข้อมูลได้ ดังนี้



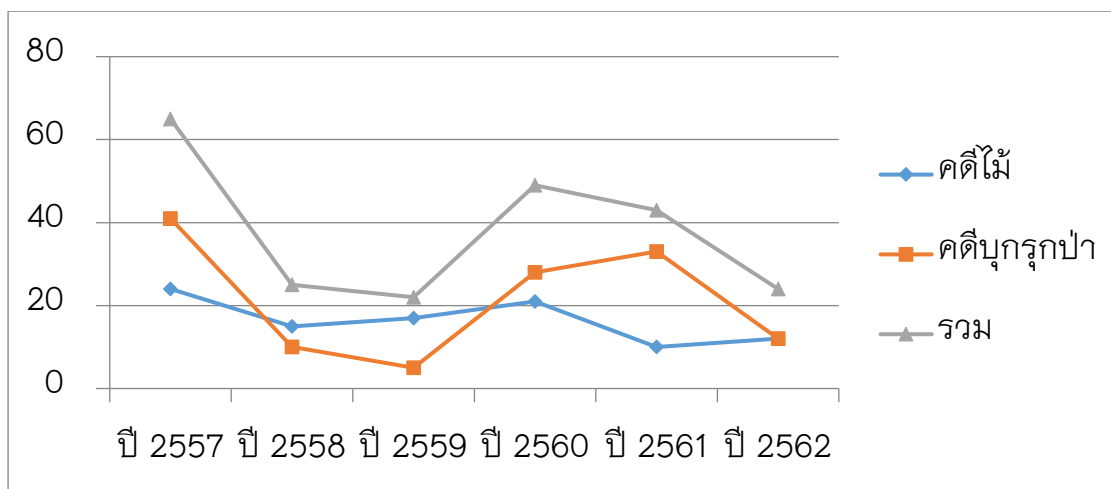
ภาพ 1 แสดงข้อมูลผลการดำเนินคดีด้านป่าไม้ ที่จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562

สำหรับ ข้อมูลการตรวจยึดดำเนินคดีด้านการป่าไม้ในพื้นที่อำเภอแม่สอด พบว่าสถิติการดำเนินคดีค่อนข้างผันผวน ในช่วงปี พ.ศ. 2557 มีการตรวจยึดดำเนินคดีมากที่สุด จำนวน 65 คดี โดยลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. 2558 จำนวน 25 คดี และปี พ.ศ. 2559 จำนวน 22 คดี แต่ในปี พ.ศ. 2560 จำนวนตัวเลขสถิติของการดำเนินคดีด้านการป่าไม้กลับเพิ่มสูงขึ้น มีการตรวจยึดดำเนินคดี 49 คดี และลดลงอย่างต่อเนื่องอีกครั้ง ในช่วงปี พ.ศ. 2561 จำนวน 43 คดี และปี พ.ศ. 2562 จำนวน 24 คดี ข้อมูลตามตารางที่ 2

ตาราง 2 แสดงข้อมูลผลการดำเนินคดีด้านการป่าไม้ ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562

ปี พ.ศ.	จำนวนคดี	คดีไม้	คดีบุกรุกป่า	จำนวนพื้นที่บุกรุก ไร่-งาน-ตารางวา
2557	65	24	41	4,009-0-51
2558	25	15	10	627-1-96
2559	22	17	5	40-2-03
2560	49	21	28	139-0-96
2561	43	10	33	653-0-70
2562	24	12	12	354-1-00
รวม	228	99	129	5,823-3-16

และจากข้อมูลผลการดำเนินคดีด้านการป่าไม้ ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ดังกล่าวข้างต้น สามารถแสดงในรูปแบบแผนภาพข้อมูลได้ ดังนี้



ภาพ 2 แสดงข้อมูลผลการดำเนินคดีด้านป่าไม้ ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. โครงการ “การสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการท้องถิ่น: สสำรวจแนวปฏิบัติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” (ปิยะพงษ์ บุษบงก์ และคณะ, 2560)

การศึกษาการสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการท้องถิ่น สสำรวจแนวปฏิบัติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจแนวปฏิบัติการสร้างร่วมมือในการ บริหารจัดการท้องถิ่นที่เป็นอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพิจารณาตัวแสดง ที่เกี่ยวข้อง ระดับความร่วมมือ ประเด็นความร่วมมือ และความต่อเนื่องของความร่วมมือ รวมถึงการสังเคราะห์ภาพรวมของรูปแบบความร่วมมือในการบริหารจัดการท้องถิ่นในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ประมวลผลความเป็นมาของความร่วมมือ และจำแนกบทบาทของ อปท. ในการสร้างร่วมมือ และวิเคราะห์ลักษณะสำคัญของความร่วมมือในประเด็นการบริหาร จัดการท้องถิ่นที่ต่างกัน โดยเป็นการศึกษาเชิงสำรวจที่ใช้วิธีเชิงปริมาณเป็นหลักและสนับสนุน โดยข้อมูลจากการลงพื้นที่ สัมภาษณ์ ซึ่งจากที่มีการส่งแบบสำรวจทั้ง 2,967 อปท. และสัมภาษณ์เพิ่มเติม ผลการศึกษาพบว่า อปท. มีโครงการที่ดำเนินการโดยร่วมมือกับส่วน ราชการ/รัฐวิสาหกิจคิดเป็นสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือร่วมกับองค์กรชุมชน/กลุ่มชาวบ้าน/ องค์กรพัฒนา อปท.อื่น ๆ และภาคเอกชนตามลำดับ ทั้งนี้ การลงนามใน MOU มีการปฏิบัติ มากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมกันดำเนินการอย่างค่อนข้างเป็นทางการ โดยระดับความร่วมมือ ที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือมีการลงขันงบประมาณ ส่วนประเด็นความร่วมมือที่มีมากที่สุด

คือ ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยระยะเวลาของการร่วมมือกันน้อยที่สุดคือ 10 วัน และมากที่สุดคือ 19 ปี ในส่วนของรูปแบบความร่วมมือ สังเคราะห์ได้ว่าการประสานงานกันพบมากที่สุด ตามมาด้วยการบูรณาการกัน การให้ความร่วมมือ การเป็นพันธมิตรกัน และเครือข่ายความร่วมมือ ตามลำดับ อนึ่ง ความต้องการข้อมูลและองค์ความรู้กลายเป็นมูลเหตุของความร่วมมือมากที่สุด รองลงมาคือขาดแคลนงบประมาณ ตามมาด้วยการขาดแคลนบุคลากร ในขณะที่เงื่อนไขหลักที่ทำให้ประสบปัญหาในการพัฒนาความร่วมมือของ อปท. เป็นเรื่องของระเบียบไม่เอื้ออำนวย รองลงมาคือขาดแรงจูงใจ กล่าวคือ ไม่เล็งเห็นประโยชน์ที่แน่ชัดจากการร่วมมือกัน โดยส่วนใหญ่แล้ว อปท. เป็นผู้ริเริ่มสร้างความร่วมมือเอง รองลงมาคือเกิดจากการหารือร่วมกันจากหลายฝ่ายก่อนตกลงสร้างความร่วมมือกัน

การศึกษาครั้งนี้ยังพบด้วยว่าประเด็นความร่วมมือที่ถูกลงเน้นในแต่ละพื้นที่และโดย อปท. แต่ละประเภทยังมีทั้งเหมือนและต่างกัน โดยในการสร้างความร่วมมือในทุกประเด็นมักมีการใช้วิธีการลงนามใน MOU ยกเว้นในประเด็นด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้ประสานงานผ่านหนังสือราชการมากกว่า นอกจากนี้ พบว่าการสร้างความร่วมมือในประเด็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีลักษณะของการร่วมมือกันในรูปแบบที่เป็นการบูรณาการกันมากที่สุด ทั้งนี้ ข้อสังเกตสำคัญของการศึกษาครั้งนี้ที่นำไปสู่การอภิปรายผลคือ 1) ความร่วมมือที่สร้างโดย อปท. เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในภูมิภาคนี้และมีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นทางการ ทว่า ในความเป็นทางการมีความไม่เป็นทางการซ่อนอยู่ 2) การขาดแคลนทรัพยากรทางการบริหารจัดการรวมถึงข้อมูลและความรู้เป็นสาเหตุหลักของการสร้างความร่วมมือ 3) ท้องถิ่นริเริ่มความร่วมมือเองได้ แต่ยังต้องการการสนับสนุนเชิงนโยบายจากส่วนกลาง 4) การสร้างความร่วมมือผ่าน MOU เป็นเสมือนแพชชันใหม่ทางการบริหาร 5) มีวัฒนธรรมอยู่ในความร่วมมือ 6) การสร้างความร่วมมือสร้างความเป็นไปได้ให้กับการบริหารจัดการประเด็นที่เกินขีดความสามารถขององค์กรใดองค์กรหนึ่งจะดำเนินการเพียงลำพังได้ 7) การสร้างความร่วมมือเป็นเครื่องมือช่วยเชื่อมชุมชนกับท้องถิ่นให้เป็นเนื้อเดียวกันมากขึ้น 8) แม้ความร่วมมือจะเป็นแนวระนาบแต่ช่วงชั้นทางสังคมยังคงมีอิทธิพล 9) ความร่วมมือที่ปรากฏมักเป็นการพึ่งพิงทรัพยากรกันมากกว่าการแลกเปลี่ยน 10) ความคุ้มค่าของความร่วมมือมีมากกว่ามิติทางเศรษฐศาสตร์ 11) การส่งเสริมการสร้างความร่วมมือสามารถเป็นทางเลือกของการควบรวม และ 12) ความร่วมมือมีข้อจำกัดและประเด็นท้าทาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายหลักจากการศึกษาครั้งนี้คือ ฝ่ายนโยบายควรมองความร่วมมือตามความเป็นจริงว่าสามารถทำได้หลากหลายแนวทาง ไม่ควรจำกัดเพียงการผลักดันในรูปแบบเดียวเป็นการเฉพาะ อย่าส่งเสริมแบบเหมารวมและมาจากบนลงล่างอย่างเดียว ควรเข้าใจและให้ความสำคัญกับการจัดทำนโยบายที่ต่อยอดทุนความร่วมมือที่มีอยู่ และใส่ใจความค่อยเป็นค่อยไปของการสร้างความร่วมมือ โดยเน้นความสมัครใจ ไม่บังคับหรือยึดเยียดความร่วมมือ ทั้งนี้ ทางเลือกเชิงนโยบายในมิติกฎหมาย นอกเหนือจากการขยายขอบเขตเรื่องสหการ ควรเพิ่มความเป็นไปได้ให้กับการตั้งบริษัทของท้องถิ่นได้เอง และมีระเบียบหรือประกาศจากส่วนกลางที่รับรอง/รองรับความร่วมมือที่ไม่ได้เป็นทางการมาก ในขณะที่ ในมิติที่ไม่ใช่กฎหมาย ฝ่ายนโยบายไม่ควรคิดแต่จะหามาตรการกลางไปส่งเสริม หากแต่ควรขยับออกมาสร้างแรงจูงใจให้เกิดการริเริ่มโดยท้องถิ่นกันเอง รวมถึง เป็นตัวกลางเปิดพื้นที่พูดคุยเพื่อสร้างแนวทางหรือกลไกที่ท้องถิ่นเห็นว่าเหมาะสมกับตนเองและเป็นประจักษ์พยานในกรณีที่มีความตกลงความร่วมมือเกิดขึ้นไม่ว่าจะในรูปแบบใดก็ตาม นอกจากนั้น ฝ่ายนโยบายควรสนับสนุนการจัดทำคู่มือที่สะท้อนให้เห็นการออกแบบของความร่วมมือที่เป็นไปได้ที่หลากหลาย การจัดทำหลักสูตรและโครงการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในการสร้างความร่วมมือ และการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสร้างความร่วมมือระหว่างผู้นำท้องถิ่น

2. โครงการ “แนวทางการพัฒนาการประสานความร่วมมือ (Collaboration) ในการจัดสวัสดิการสังคมในท้องถิ่น: กรณีศึกษา จังหวัดน่าน” (ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ และดารารัตน์ คำเป็ง, 2560)

ศึกษาการประสานความร่วมมือในการจัดสวัสดิการสังคมในท้องถิ่นระหว่างหน่วยงานสามภาคส่วน ได้แก่ ท้องถิ่น ภูมิภาค และชุมชน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมที่เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก (qualitative-dominant mixed methodology) ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเชิงพรรณนา และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกต แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์เรื่องเล่ามีข้อค้นพบหลักสามประการ ประการแรก การประสานความร่วมมือในการจัดสวัสดิการท้องถิ่นถูกขับเคลื่อนโดยข้าราชการระดับปฏิบัติการ (นักพัฒนาชุมชน) ของ อปท. เป็นหลัก ประการที่สอง การจัดสวัสดิการท้องถิ่นแบบประสานความร่วมมือจะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับสมรรถนะและทัศนคติของ อปท. เป็นสำคัญ และประการที่สาม นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการท้องถิ่นมีจำนวนมากซึ่งต่างมีวัตถุประสงค์เฉพาะ การที่ อปท. จำเป็นต้องปรับตัว

และทำความเข้าใจกับนโยบายที่ซับซ้อนและเลื่อนไหลเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญอันหนึ่งในการพัฒนาการจัดสวัสดิการในท้องถิ่นของตน แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการท้องถิ่นแบบประสานความร่วมมือในสองแนวทางที่มีเงื่อนไขแตกต่างกัน คือ แนวทางที่ อบท. เป็นผู้นำการประสานความร่วมมือ ซึ่งเหมาะสมกับ อบท. ที่มีความพร้อมของทรัพยากรทางการบริหาร เช่น บุคลากรและงบประมาณ และแนวทางที่ อบท. เป็นผู้สนับสนุนการประสานความร่วมมือ ซึ่งเหมาะสมกับ อบท. ที่มีทรัพยากรทางการบริหารจำกัดแต่มีความพร้อมของทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ ทั้งนี้ ในทั้งสองแนวทาง การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาฐานข้อมูล ระบบการจัดการข้อมูล และระบบการให้คำปรึกษา จะช่วยพัฒนาการประสานความร่วมมือในการจัดสวัสดิการท้องถิ่นได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันกับการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐไทย กรณีศึกษาโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จังหวัดพิษณุโลก (ศศิธร ทองจันทร์, 2559)

ศึกษาการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันกับการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐไทย ตามโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษารูปแบบการดำเนินงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความยากจน ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดขึ้นของความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความยากจน และข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนการบริหารราชการในพื้นที่ระดับจังหวัด หรือการบริหารราชการส่วนภูมิภาคให้แก่จังหวัดอื่น ๆ ต่อไป ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งคณะทำงานโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน บุคลากรจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวนรวมทั้งสิ้น 13 คน ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการดำเนินงานร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความยากจนภายใต้การดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในจังหวัดพิษณุโลกซึ่งดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2553 เป็นการทำงานร่วมกันในรูปแบบเครือข่าย “เครือข่ายการแก้ไขปัญหาความยากจนในระดับพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก” ที่ก่อรูปขึ้นจากประสานบทบาทระหว่างภาคีภาครัฐ ภาคประชาชนและชุมชน รวมถึงภาควิชาการ ในการร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน (Collaboration) นับตั้งแต่การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาในชุมชนไปจนถึงการบูรณาการแผนชุมชนสู่ยุทธศาสตร์จังหวัด ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวมีลักษณะหนุนเสริมพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่แต่ละฝ่ายมีอยู่เพื่อขับเคลื่อนภารกิจภายใต้เป้าหมายที่ทุกฝ่ายกำหนดและยึดถือร่วมกัน ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ควรพัฒนาองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในพื้นที่เป็นองค์กรหลักทางการบริหารจัดการอย่างแท้จริง สำหรับการสร้างและการบริหารจัดการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในพื้นที่ จังหวัดอื่น ๆ ควรปรับบทบาทของผู้ว่าราชการจังหวัดและสำนักงานจังหวัดให้อยู่ในฐานะผู้จัดการโครงการ ซึ่งเป็นข้อต่อสำคัญในการปรับประยุกต์ประสบการณ์และรูปแบบจากการศึกษาวิจัยนี้มาปรับใช้กับกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทการสนับสนุนการอนุรักษ์ป่าไม้ในชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ (เกศสุตา สิทธิสันติกุล, วราภรณ์ ปัญญาวดี และปรารธนา ยศสุข, 2559)

ศึกษาการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ด้านการสนับสนุนการอนุรักษ์ป่าไม้ในชุมชนท้องถิ่น และเพื่อวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดสู่การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารทุติยภูมิและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องของ อปท.6 แห่งใน อำเภอดอยสะเก็ด และ อำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของ อปท. สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด และ อปท. มีการจัดเวทีประชาคมเพื่อวางแผนอนุรักษ์ป่าไม้ก่อนประกาศเป็นเทศบัญญัติการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการ ลักษณะการสนับสนุนชุมชน ได้แก่ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้กิจกรรม งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ขณะเดียวกัน อปท. จำเป็นต้องประสานความร่วมมือระดับชุมชน หน่วยงาน และเครือข่าย ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและข้อจำกัด พบว่า 1) จุดแข็ง - นโยบายชัดเจน มีความร่วมมือภายในเจ้าหน้าที่มีศักยภาพ มีความใกล้ชิดกับชุมชน 2) จุดอ่อน - การเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การทำงานเชิงรับ ขาดบุคลากรเฉพาะด้านงบประมาณ การจัดการข้อมูล และการสื่อสาร 3) โอกาส - จิตสำนึกชุมชน แกนนำชุมชนเข้มแข็งความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน การมีเครือข่ายการสนับสนุนของหน่วยงานอื่น 4) ข้อจำกัด - หน้าที่ตามกฎหมายไม่ชัดเจน ชุมชนมีส่วนร่วมน้อยกฎระเบียบไม่เอื้อ ขาดการพัฒนาเครือข่าย กระแสทุนนิยม ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ได้แก่ เพิ่มรูปแบบการสนับสนุน มุ่งทำงานเชิงรุก หนุนเสริมเครือข่าย เสริมความรู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินงานอย่างยืดหยุ่นและสนับสนุนการวิจัย

5. การบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย (สมชาย โพธิ์ตระกูล, 2558)

ศึกษาสภาพการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย และการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย และเพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการด้านอนุรักษ์

ทรัพยากรป่าไม้ที่เหมาะสมกับบริบทในสังคมไทย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลสนามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรของกรมป่าไม้ และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จำนวน 376 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย ตามกรอบนโยบาย ปัจจัยภายในองค์การและปัจจัยภายนอกองค์การ มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวม 3) มี 5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย ในภาพรวม เรียงจากมากไปน้อยคือ ปัจจัยภาวะผู้นำ ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ปัจจัยสภาพทางการเมือง สุดท้ายคือ ปัจจัยลักษณะของหน่วยงานปฏิบัติ และ 4) แนวทางการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทยที่เหมาะสมกับบริบทในสังคมไทย คือ ต้องคำนึงถึงกาลเวลาในโลกของเทคโนโลยีด้วย

6. บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ (ขจร ชวัญพร้อม, 2556)

ศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ครี้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการประสานการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้าน กับองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ 3) เพื่อหาข้อเสนอแนะทางในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้าน กับองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ กำนันผู้ใหญ่บ้าน คณะผู้บริหารอบต. สมาชิกสภา อบต. พนักงานส่วนตำบล นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ท้องถิ่นอำเภอ และประชาชนในเขตอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ จำนวน 251 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling)

ผลการศึกษาพบว่า

6.1 บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ 1) ด้านระเบียบกฎหมายต่าง ๆ พบว่า ส่วนมากเห็นด้วยกับการให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 2) ด้านการเข้าสู่ตำแหน่งหน้าที่พบว่าส่วนมากเห็นด้วยกับการให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน

มาจากการเลือกของราษฎร 3) ด้านวาระการดำรงตำแหน่งพบว่า ส่วนมากเห็นด้วยกับการให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน 4) ด้านการปฏิบัติหน้าที่พบว่า ส่วนมากเห็นด้วยกับการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน ช่วยเหลือ การปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล 5) ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์พบว่า ส่วนมากเห็นด้วยกับการมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็เพื่อให้ปกครองราษฎรและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในท้องที่ของตน

6.2 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่า ส่วนมากเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ของกันและกันอย่างเพียงพอ ส่วนปัญหาอื่น ๆ พบว่า กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการที่องค์การบริหารส่วนตำบลต่าง ๆ ไม่เปิดโอกาสให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มกรรมการหมู่บ้านเห็นว่าปัญหาเกิดจากผลประโยชน์ อาทิงบประมาณในการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ การแบ่งปันผลประโยชน์จากการทำธุรกิจของแต่ละกลุ่ม กลุ่มนายอำเภอ ปลัดอำเภอเห็นว่ามีปัญหา การแย่งงานและแย่งผลงานกัน กลุ่มคณะผู้บริหารและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นว่าถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง ทั้งระดับจังหวัดและระดับชาติ ส่งผลให้เกิดการแย่งชิง ผลงานซึ่งกันและกัน การเป็นประเด็นทางการเมืองกลุ่มกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าขาดการติดต่อ ประสานงานที่ดีจึงทำให้ไม่เข้าใจในการดำเนินงานต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.3 กลุ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการ ประสานความร่วมมือในการดำเนินงานร่วมกัน โดยการจัดประชุมเพื่อเสนอแนวทางต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่น กลุ่มกรรมการหมู่บ้านให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มการประสาน ความร่วมมือในการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น กลุ่มนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ให้ข้อเสนอแนะว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์การบริหารส่วน ตำบล ควรดำเนินงานโดยอิสระไม่ถูกการเมืองทั้งในระดับจังหวัด และการเมืองระดับประเทศ ครอบงำ กลุ่มคณะผู้บริหารและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ข้อเสนอแนะว่า ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์การบริหารส่วนตำบล ควรเพิ่มการประสานความร่วมมือในการ พัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น โดยกำนันผู้ใหญ่บ้านต้องเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเอง ไม่ควรยึดติดกับอำนาจเก่า กลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้านให้ข้อเสนอแนะว่า ควรปฏิบัติงานไปในทิศทาง เดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทั้งกลุ่มกำนันผู้ใหญ่บ้าน และกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ควรนำความขัดแย้งส่วนตัวไปปะปนกับการปฏิบัติงานส่วนรวม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด ของ นางสาวศศิธร ทองจันทร์ ใช้กรอบแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือ (Collaborative governance) ศึกษาการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกับการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐไทย ตามโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก เป็นฐานในการวิเคราะห์กระบวนการดำเนินงานภายใต้เงื่อนไขของการบูรณาการการมีส่วนร่วมของเหล่าตัวแสดง โดยมีโจทย์การวิจัยคือ เครือข่ายความร่วมมือเกิดขึ้นได้อย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อการเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ McGuire (McGuire, 2006, หน้า 37 อ้างอิงใน นวัตกรรมวิจัย, 2560, หน้า 291) ที่มองว่าการประสานความร่วมมือสาธารณะ ประกอบด้วย 4 ประเด็นสำคัญ คือ การริเริ่มความร่วมมือ ตัวแสดงและการแสดงบทบาทของภาคีความร่วมมือ กลไกการสร้างความร่วมมือ และผลลัพธ์จากความร่วมมือ ทั้งนี้ แต่ละองค์ประกอบมีนิยามดังต่อไปนี้

1. **การริเริ่มความร่วมมือ** หมายถึง การพิจารณาถึงความเป็นมาของความร่วมมือ ตลอดจนการริเริ่ม ผลักดัน ระบุและรวบรวมบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความร่วมมือได้เริ่มก่อเกิดขึ้น

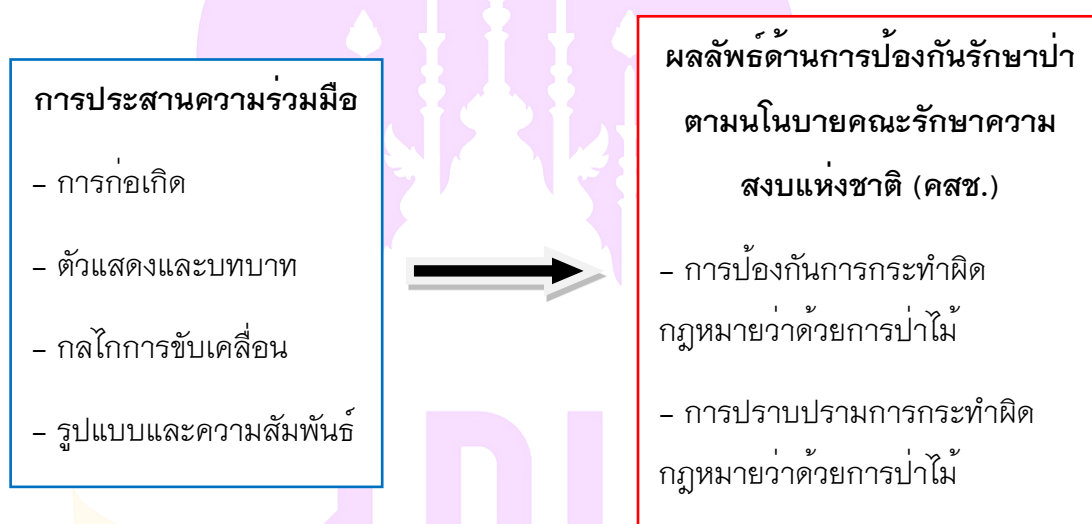
2. **ตัวแสดงและการแสดงบทบาทของภาคีความร่วมมือ** หมายถึง การพิจารณาถึงตัวแสดงจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และลักษณะการแสดงบทบาทร่วมกันระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้บริบทการจัดการประเด็นปัญหา และการพัฒนาพื้นที่

3. **กลไกการสร้างความร่วมมือ** หมายถึง การพิจารณาถึงการกำหนดโครงสร้างการทำงานขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ และการจัดสรรทรัพยากรระหว่างกันอย่างชัดเจน ภายใต้กรอบกฎเกณฑ์กติการ่วมกันของสมาชิกภาคีความร่วมมือ ซึ่งครอบคลุมข้อตกลงแบบแผน บรรทัดฐานปฏิบัติที่ยึดถือร่วมกัน

4. **รูปแบบและความสัมพันธ์ความร่วมมือ** หมายถึง ขั้นตอนและวิธีการเพื่อประสานงานของตัวแสดงจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตัวแสดงในการนำทรัพยากรของแต่ละหน่วยงานมาใช้ในการขับเคลื่อนงาน หรือกิจกรรมตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน

5. ผลลัพธ์จากความร่วมมือ หมายถึง การพิจารณาว่าจากกระบวนการสร้างความร่วมมือกิจกรรมในการขับเคลื่อนการสร้างความร่วมมือ ได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างไรบ้าง ในภาพรวมเมื่อเทียบกับเป้าประสงค์และกรอบภารกิจหลัก

จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาการจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สามารถสรุปและสังเคราะห์กรอบแนวคิดสำหรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้



ภาพ 3 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัยการจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ : กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยการศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผู้วิจัยขอเสนอวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักของงานวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ในท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive sampling) คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักออกเป็น 3 กลุ่ม จำนวนทั้งสิ้น 42 คน ดังนี้

1. กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จากส่วนราชการ 7 หน่วยงาน หน่วยงานละ 2 คน จำนวน 14 คน ประกอบด้วย ฝ่ายปกครองอำเภอแม่สอด กระทรวงมหาดไทย, เจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก, เจ้าหน้าที่หน่วยป้องกันรักษาป่า กรมป่าไม้, เจ้าหน้าที่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแม่สอดและกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, เจ้าหน้าที่ทหารหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4 กองทัพบก, และเจ้าหน้าที่ด่านศุลกากรแม่สอด กรมศุลกากร

2. กลุ่มองค์กรชุมชน แกนนำชุมชนซึ่งเป็นตัวแทนภาคประชาชน ประกอบด้วยกำนันผู้ใหญ่บ้าน ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในฐานะผู้ดูแลรับผิดชอบพื้นที่หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 19 คน ประกอบด้วย

- 2.1 กำนันและผู้ใหญ่บ้านผู้ดูแลรับผิดชอบพื้นที่หมู่บ้านซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ อยู่ติดแนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรืออยู่ติดชายแดนตามแม่น้ำเมย ท้องที่ 9 ตำบล

ตำบลละ 2 คน คือ ตำบลแม่กาษา, ตำบลแม่ปะ, ตำบลท่าสายลวด, ตำบลแม่ตาว, ตำบลพระธาตุผาแดง, ตำบลพะวอ, ตำบลด่านแม่ละเมา, ตำบลแม่กุ, และตำบลมหาวัน รวมจำนวน 18 คน และ

2.2 ผู้นำชุมชนที่มีราษฎรประกอบกิจการร้านค้าไม้เรือนเก่าจำนวนมาก คือผู้นำชุมชนอิสลามในเขตเทศบาลนครแม่สอดชั้นใน ท้องที่ตำบลแม่สอด จำนวน 1 คน

3. กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น/นายกเทศมนตรี หรือผู้แทน 9 ตำบล ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กาษา, องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ปะ, องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสายลวด, เทศบาลตำบลแม่ตาว, องค์การบริหารส่วนตำบลพระธาตุผาแดง, องค์การบริหารส่วนตำบลพะวอ, องค์การบริหารส่วนตำบลด่านแม่ละเมา, องค์การบริหารส่วนตำบลแม่กุ, และองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน จำนวน 9 คน (รายละเอียดตามตารางที่ 1)

ตาราง 3 แสดงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก	จำนวน
ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ	14
ผู้นำชุมชน	19
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	9
รวม	42

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และผู้วิจัยใช้การสำรวจแบบการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ในท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยเลือก ผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล สำคัญในการตอบเจตจำนงการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัย ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลใน 2 รูปแบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ผลการศึกษา ประกอบด้วย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสืบค้นเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ รายงานการวิจัย และข้อมูลด้านวิชาการต่าง ๆ รวมถึง การขอข้อมูล การทวงคืนพื้นที่ป่าไม้ สถิติคดีป่าไม้จากหน่วยในสังกัดกรมป่าไม้ ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2257 จนถึงปี 2562 เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ถึงผลการนำนโยบาย ไปสู่การปฏิบัติ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้วิจัยกำหนดคำถามต่าง ๆ ในเครื่องมือการเก็บข้อมูล ซึ่งก็คือการสัมภาษณ์แบบ เจาะลึก (In-depth Interview) ให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิดเรื่อง การประสานความร่วมมือ ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันรักษาป่า ประกอบกับข้อมูลการดำเนิน นโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ที่กำหนด โดยภาครัฐ 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นการประสานความร่วมมือในการป้องกันการทำผิด กฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ เช่น การประชาสัมพันธ์ปลูกจิตสำนึกไม่ตัดไม้ทำลายป่า ไม่จุดไฟเผา ป่า เป็นต้น ประเด็นที่สอง ด้านการประสานความร่วมมือในการปราบปราม ตรวจยึด จับกุม ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ และประการที่สาม ด้านข้อจำกัด ปัญหา ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานตามนโยบาย เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายที่กำหนดตามที่ได้รับมอบหมาย การลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจง/ทำความเข้าใจถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบข้อมูลที่ได้ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุป ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการการวิเคราะห์ข้อมูล แบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยมีวิธีการศึกษา 2 รูปแบบ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary analysis) และ การวิจัยภาคสนาม (Field research) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาประมวลและวิเคราะห์ เพื่อแสดง

ปริมาณ การเน้นหรือแจ่มชัดความถี่ในการสื่อความหมาย ขอบเขตเนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหา จากข้อมูลแบบสัมภาษณ์ แยกเนื้อหาออกเป็นกลุ่ม หมวดหมู่ จากนั้นสร้างหรือกำหนดเกณฑ์ การวิเคราะห์ บันทึกที่รายละเอียดข้อมูลส่วนต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์คำ วลี หรือแนวคิด บรรยาย สาระ ตามเกณฑ์ที่สร้างขึ้น ให้ได้ข้อสรุปของเนื้อหาจากวัสดุหรือสื่อที่นำมาวิเคราะห์ (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2555)

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในรูปแบบเชิงพรรณนา และเลือกใช้ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ แบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยใช้วิธีการ วิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดกรอบแนวคิดของการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนด แนวคิดการวิเคราะห์ เป็นแนวทางให้ผู้อื่นตรวจสอบผลการวิเคราะห์และเป็นแนวทางในการ พัฒนาและปรับปรุงวิธีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

2. การกำหนดรหัส เป็นกระบวนการทำให้เนื้อหาที่มีมาตรฐานเป็นรูปแบบเดียวกัน ข้อมูลจะมีการกำหนดเป็นรหัส จัดหมวดหมู่ หรือจัดกลุ่มประเภท และให้ความหมาย รายละเอียด และการสร้างเกณฑ์ เกณฑ์ในการพิจารณาทั่วไปมี 3 ประเด็น คือ การกำหนด นิยามกลุ่มประเภท การกำหนดหน่วยการวิเคราะห์และการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา โดยจะต้องมีรายละเอียดของการกำหนดนิยามกลุ่มประเภทหรือกลุ่มเนื้อหา ต้องระบุ ความหมายหรือแจ่มชัดรายละเอียดของกลุ่มเนื้อหาอย่างชัดเจน การกำหนดหน่วยการ วิเคราะห์ โดยแบ่งเป็นหน่วยบันทึกและหน่วยบริบท และสุดท้ายการกำหนดรายละเอียดของ เนื้อหา เป็นการวัดเชิงปริมาณที่ผู้วิเคราะห์ต้องกำหนดวิธีการ หลักเกณฑ์ในการกำหนด เช่น ความถี่ เนื้อที่ เวลา เป็นต้น

การวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหาการวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงปริมาณ การเน้นหรือความถี่ ในการสื่อความหมาย การโน้มน้าว ขอบเขตเนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลแบบ สัมภาษณ์ แยกเนื้อหาออกเป็นกลุ่ม หมวดหมู่ จากนั้นสร้างหรือกำหนดเกณฑ์เพื่อวิเคราะห์ บันทึกที่รายละเอียดข้อมูลส่วนต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์คำ วลี หรือแนวคิด บรรยายสาระ ตามเกณฑ์ที่สร้างขึ้นเพื่อหาข้อสรุปของเนื้อหาจากวัสดุหรือสื่อที่นำมาวิเคราะห์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึง กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาการจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อ

ปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กรณีศึกษา
อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 กลุ่ม มาจำแนก
หมวดหมู่ตามประเด็นต่าง ๆ โดยวิเคราะห์เพื่อหาข้อมูลสำคัญ ตามข้อเท็จจริงของแต่ละกลุ่ม
ผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่จะศึกษา

2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการ
เชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องการประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผู้วิจัย
ยังวิเคราะห์ผลการวิจัยร่วมกับนโยบายการแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของ
ภาครัฐ เพื่อประเมินผลการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่ปฏิบัติว่ามีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา
การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้หรือไม่ อย่างไร

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์
เพื่อหาบทสรุปและแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานตามนโยบายแก้ไขปัญหาการ
บุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
รวมถึงผู้นำชุมชนในท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ต่อไป



บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลของการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับ การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กรณีศึกษา อำเภอแม่สลด จังหวัดตาก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บทบาทของหน่วยงานในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นข้าราชการประจำในทุกหน่วยงานได้ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กันมากที่สุด ประกอบกับการให้ข้อมูลข่าวสารด้านรับรองสิทธิ์ และการงดเว้นการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ควบคู่กับการออกลาดตระเวนตามพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดการกระทำผิด สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จากการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2563 พบว่า อปท. ทุกแห่งมีการใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ปลุกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากที่สุด เช่นเดียวกัน โดยเน้นหนักไปในเรื่องของการรณรงค์ไม่เผาป่า เนื่องจากช่วงเวลาที่ทำการสัมภาษณ์อยู่ในช่วงฤดูแล้ง และผู้ว่าราชการจังหวัดตาก ได้มีคำสั่งห้ามเผาอย่างเด็ดขาดในทุกพื้นที่ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2563 จนถึงวันที่ 30 เมษายน 2563 ประกอบกับเหตุไฟป่า เป็นภัยพิบัติซึ่ง อปท. มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการระงับเหตุ อีกทั้งยังมีการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้ง และการบริหารจัดการป่าไม้ในความดูแลรับผิดชอบของหมู่บ้านและตำบล ในรูปแบบของป่าชุมชน

นอกจากนี้ เมื่อนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ด้วยการแยกเนื้อหาออกเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ตามมบริบทของเนื้อหา จากนั้นทำการบันทึกรายละเอียดข้อมูลส่วนต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์คำ วลี หรือแนวคิดต่าง ๆ ในแต่ละหมวดหมู่ของเนื้อหา และอันดับสุดท้ายเป็นการวัดเชิงปริมาณของข้อมูล ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยนี้ ใช้การวิเคราะห์ความถี่ของการให้ถ้อยคำ ดังได้อธิบายแล้วในบทที่ 3 พบว่า การประชาสัมพันธ์ปลุกจิตสำนึก แจ้งเตือน และการให้ข้อมูลข่าวสาร ถูกเอ่ยถึงโดยผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนหรือคิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด และการลาดตระเวนป้องกันเหตุ ถูกเอ่ยถึงโดยผู้ให้สัมภาษณ์ ในอันดับรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 78.9 ในขณะที่การสนับสนุนงานด้านป่าไม้ ได้รับการกล่าวถึงน้อยที่สุดหรือคิดเป็นร้อยละ 21.4 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด แสดงดังตารางที่ 4

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้

เนื้อหา	ร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์
การประชาสัมพันธ์ปลุกจิตสำนึก แจงเตือน และให้ข้อมูลข่าวสาร	100
การลาดตระเวนป้องกันเหตุ	78.6
งานด้านการป้องกันไฟป่า	57
งานด้านการรับรองสิทธิ์	45.2
การสนับสนุนงานด้านป่าไม้	21.4

2. บทบาทของหน่วยงานในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ จากการรวบรวมข้อมูลในแบบสัมภาษณ์พบว่า ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าทุกหน่วยงาน มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจยึดจับกุมผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ เนื่องจาก อปท. มีหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีอำนาจในการตรวจยึดจับกุมผู้กระทำความผิด และจากการศึกษาพบว่า หน่วยงานในสังกัดกรมศุลกากร การประสานความร่วมมือจะเป็นลักษณะการประสานเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นรายกรณี จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการร่วมตรวจยึด จับกุม ดำเนินคดี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 78.6 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด และมีบางหน่วยงานกล่าวถึงการมีส่วนร่วมเฉพาะบางกรณี คิดเป็นร้อยละ 21.4 ตามตารางที่ 5

ตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้

เนื้อหา	ร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์
การร่วมตรวจยึด จับกุม ดำเนินคดี	78.6
มีส่วนร่วมเฉพาะบางกรณี	21.4

3. การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาในหลากหลายประเด็นประกอบด้วย

3.1 การก่อตัวของการประสานความร่วมมือ พบว่าการจัดการแบบประสานความร่วมมือเป็นการปฏิบัติงานภายใต้อำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 ลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ เป็นหลัก หน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งสั่งการให้ทุกหน่วยงาน ดำเนินการปราบปรามและจับกุมผู้บุกรุก ยึดถือครอบครอง ทำลาย หรือทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่า รวมทั้ง ผู้สมคบและสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ได้ผลอย่างจริงจังในทุกพื้นที่ รวมทั้งสกัดกั้น การลักลอบตัดไม้มีค่าหรือไม้หวงห้าม การนำเข้าและส่งออก ไม้ที่ผิดกฎหมาย ตลอดจนแนวชายแดน ตลอดจนจนปราบปรามเครือข่ายขบวนการตัดไม้ทำลายป่า ในทุกหมู่บ้านและชุมชนทั่วประเทศ รวมถึงการประสานความร่วมมือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในแต่ละพื้นที่ซึ่งแตกต่างกันออกไป จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการปฏิบัติงานตามคำสั่ง คสช. ที่ 64/2557 และ 66/2557 ทุกคนหรือคิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด และการปฏิบัติภารกิจตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ ถูกกล่าวถึงในอันดับรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 45.2 และการประสานงานในกรณีเฉพาะด้านศุลกากรได้รับการกล่าวถึงน้อยที่สุดหรือคิดเป็นร้อยละ 9.5 ดังข้อมูลปรากฏในตารางที่ 6

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการก่อตัวของการประสานความร่วมมือ เพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

เนื้อหา	ร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์
ตามคำสั่ง คสช. ที่ 64/2557 และ 66/2557	100
ภารกิจตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่	45.2
การประสานงานแบบไม่เป็นทางการ	35.7
กรณีเฉพาะด้านศุลกากร	9.5

3.2 บทบาทของหน่วยงาน บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ในการประสานความร่วมมือ เพื่อปฏิบัติงาน พบว่าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักที่จะได้รับการประสานความร่วมมือ และกำหนด ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ปกครองที่รับผิดชอบพื้นที่ชุมชน รวมถึงเจ้าหน้าที่ทหาร ฝ่ายปกครองอำเภอแม่สอด และ

เจ้าหน้าที่ตำรวจ จะเป็นหน่วยงานที่ได้รับการประสานความร่วมมือในระดับรองลงมา และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่มาร่วมปฏิบัติงานในบางกรณี เช่น เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์กรอุตสาหกรรมป่าไม้ และเจ้าหน้าที่นิคมสหกรณ์แม่สอด เป็นต้น

3.3 กลไกการขับเคลื่อนการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงาน จากการศึกษาข้อมูลเอกสาร และข้อสั่งการกรมป่าไม้ซึ่งสั่งการให้หน่วยงานภาคสนามทุกหน่วยดำเนินการตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 64/2557 ลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2557 พบว่าโครงสร้างการทำงาน ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ และการจัดสรรทรัพยากรระหว่างสมาชิกภาคีความร่วมมือ ถูกระบุไว้อย่างชัดเจน คือ ให้กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อย กองกำลังป้องกันชายแดนของกองทัพบก และ กองทัพเรือ ตลอดจนหน่วยงานที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการปราบปรามและ จับกุมผู้บุกรุก ยึดถือครอบครอง ทำลาย หรือกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่ สภาพป่า รวมทั้งผู้สมคบและสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ได้ผลอย่างจริงจังในทุกพื้นที่ รวมทั้งสกัดกั้น การลักลอบตัดไม้มีค่าหรือไม้หวงห้าม การนำเข้าและส่งออกไม้ที่ผิดกฎหมาย ตลอดจนแนวชายแดน ตลอดจนปราบปรามเครือข่ายขบวนการตัดไม้ทำลายป่าในทุกหมู่บ้านและชุมชนทั่วประเทศ ควบคุม ตรวจสอบ กิจกรรมการแปรรูปไม้ การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ การค้าไม้แปรรูป ตลอดจนการค้าหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งไม้หวงห้ามและสิ่งประดิษฐ์ เครื่องใช้หรือสิ่งอื่นใดที่ทำด้วยไม้หวงห้าม หากพบมีการปล่อยปละละเลย หรือมีเจตนาจงใจไม่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย ที่บัญญัติไว้ ให้ดำเนินการลงโทษตามกฎหมายอย่างเด็ดขาดกับเจ้าของหรือผู้ประกอบการโดยทันที หากเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดปล่อยปละละเลย หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตามกรณีดังกล่าวข้างต้น จะต้องถูกดำเนินการทั้งทางวินัยและทางอาญาอย่างเด็ดขาด โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมติดตามผลการดำเนินการ และรายงานผลการปฏิบัติให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติทราบอย่างต่อเนื่อง

3.4 รูปแบบของการประสานความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานสมาชิกภาคีความร่วมมือ จากการศึกษาพบว่าการประสานความร่วมมือในแบบที่เป็นทางการ (เป็นลายลักษณ์อักษร) มากที่สุด และใช้รูปแบบการประสานความร่วมมือที่ไม่เป็นทางการ (แบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร) ในสภาวะการณ์เร่งด่วน ซึ่งทุกหน่วยงานตระหนักรู้ถึงหน้าที่ตามภารกิจ และมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน การประสานความร่วมมือในรูปแบบของหนังสือราชการเป็นเพียงองค์ประกอบที่ใช้เป็นหลักฐานการทำงานในทางปฏิบัติ หรือใช้ในการ

ขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อออกปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งรูปแบบการประสานงานแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการในกรณีเร่งด่วน ถูกกล่าวถึงจากผู้ให้ข้อมูลทุกคน หรือคิดเป็นร้อยละ 100 ด้านข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 14.2 และการประสานงานในกรณีเฉพาะอื่น ๆ ตามรูปแบบสินค้า คิดเป็นร้อยละ 9.5 ตามข้อมูลตารางที่ 7

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบของการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

เนื้อหา	ร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์
การประสานงานแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ	100
ด้านข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน	14.2
การประสานงานในกรณีเฉพาะอื่น ๆ ตามรูปแบบสินค้า	9.5

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานสมาชิกภาคีความร่วมมือ พบว่าเป็นการดำเนินงานการจัดการปกครองของหน่วยงานภาครัฐในรูปแบบ การบริหารจัดการบนฐานความร่วมมือ (Collaborative governance) คือ กระบวนการและโครงสร้างของการบริหารจัดการและการตัดสินใจนโยบายสาธารณะ ที่ซึ่งได้มีการดึงเอาผู้คนจากข้ามเขตพรมแดนองค์กรภาครัฐด้วยกันเอง เพื่อที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายสาธารณะที่มีร่วมกัน ภายใต้ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (Resource Dependency Theory) เนื่องจากทรัพยากรในการบริหารงานภาครัฐไม่ได้ถูกจัดสรรให้แก่องค์กรต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม องค์กรใดองค์กรหนึ่งหรือหลายองค์กรอาจขาดแคลนทรัพยากรในการบริหารจัดการ หากแต่มีองค์กรหนึ่งที่ถือครองทรัพยากรสำคัญที่องค์กรอื่น ๆ ต้องการใช้ประโยชน์ การพึ่งพาทรัพยากรในการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น โดยหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตัวแสดงจากหน่วยงานต่าง ๆ สามารถสรุปได้ ดังนี้

3.4.1 หน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมป่าไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก เป็นหน่วยงานหลักในการสืบหาข่าวขบวนการเครือข่าย หรือกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ควบคุมตรวจสอบกิจการแปรรูปไม้ การตั้งโรงงานแปรรูปไม้ การค้าไม้แปรรูปและสิ่งประดิษฐ์ที่ทำด้วยไม้ โดย

ประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ดำเนินการปราบปรามและจับกุมตามอำนาจหน้าที่อย่างจริงจังและเด็ดขาด

3.4.2 หน่วยงานที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ดังกล่าว ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ทหารหน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4, เจ้าหน้าที่ตำรวจ, เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอแม่สอด รวมถึงกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เป็นหน่วยงานสนับสนุนทางด้านกำลังพล อาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ยานพาหนะ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นอื่น ๆ ในการปฏิบัติงาน รวมถึงข้อมูลด้านการข่าวการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่ และข้อมูลรายละเอียดเชิงลึกในระดับหมู่บ้านจากกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งถือเป็นข้อมูลสำคัญที่หน่วยงานจากภายนอกพื้นที่ไม่มีหรือเข้าถึงข้อมูลได้ยาก เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา ดำเนินการปราบปรามและจับกุมตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานสมาชิกภาคีความร่วมมือ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละพื้นที่ที่มาร่วมปฏิบัติงาน ในบางกรณี เช่น เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร กรณีการตรวจพบการกระทำผิดเกี่ยวกับการนำเข้าสิ่งประดิษฐ์ที่ทำจากไม้โดยผิดกฎหมาย, เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และเจ้าหน้าที่นิคมสหกรณ์แม่สอด กรณีการตรวจพบการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ในพื้นที่ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวข้างต้นดูแลรับผิดชอบ เป็นต้น

4. ผลลัพธ์ของการจัดการประสานความร่วมมือ จากการศึกษาสถิติ ข้อมูลการตรวจยึดดำเนินคดีด้านการป่าไม้ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2562 ดังที่ปรากฏ ตามข้อมูลตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลสถิติการดำเนินคดีด้านการป่าไม้ของอำเภอแม่สอด ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวค่อนข้างผันผวน ในช่วงปี พ.ศ. 2557 มีการตรวจยึดดำเนินคดีมากที่สุด จำนวน 65 คดี โดยลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. 2558 จำนวน 25 คดี และปี พ.ศ. 2559 จำนวน 22 คดี แต่ในปี พ.ศ. 2560 จำนวนตัวเลขสถิติของการดำเนินคดีด้านป่าไม้กลับเพิ่มสูงขึ้น มีการตรวจยึดดำเนินคดี 49 คดี และลดลงอย่างต่อเนื่องอีกครั้งในช่วงปี พ.ศ. 2561 จำนวน 43 คดี และปี พ.ศ. 2562 จำนวน 24 คดี ตามข้อมูลตารางที่ 8

ตาราง 8 แสดงข้อมูลจำนวนรวมของการดำเนินคดีด้านป่าไม้ ท้องที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในช่วงปี พ.ศ. 2557 จนถึงปี พ.ศ. 2562

ปี พ.ศ.	จำนวนคดี
2557	65

2558	25
2559	22
2560	49
2561	43
2562	24
รวม	228

ซึ่งจากการศึกษาข้อมูล ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมป่าไม้ ได้ให้ข้อมูลว่า ปริมาณการดำเนินคดีด้านป่าไม้ที่เพิ่มสูงขึ้นในปี 2560 เป็นเหตุสืบเนื่องมาจากนโยบายของทางจังหวัดตาก ในการควบคุมสถานการณ์ด้านไฟป่าและหมอกควัน กำหนดให้มีการแจ้งความดำเนินคดีเกี่ยวกับการเกิดไฟป่าในทุกพื้นที่ของจังหวัดตาก ในช่วงที่มีประกาศจังหวัดตาก ในการห้ามเผาในที่โล่งแจ้งทุกกรณี ประกอบกับการดำเนินงานด้านการปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าอย่างเข้มข้นเป็นกรณีเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล ท้องที่ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ทำให้สถิติการดำเนินคดีด้านป่าไม้เพิ่มสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2560 ดังกล่าว และมีจำนวนคดีลดลงในช่วงปี พ.ศ. 2561 – 2562 ทั้งนี้ เมื่อได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็ได้ให้ความเห็นว่าการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ในรูปแบบของการประสานความร่วมมือทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น การดำเนินมาตรการปราบปรามและจับกุมผู้กระทำผิด ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ทำให้รัฐสามารถดำเนินการยึดคืนพื้นที่ป่าซึ่งถูกบุกรุก ยึดถือครอบครองอย่างผิดกฎหมาย ให้กลับมาเป็นของรัฐและบุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน จากการสัมภาษณ์กำนันตำบลหนึ่ง เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2563 ซึ่งดูแลรับผิดชอบพื้นที่ที่ได้มีการดำเนินการตรวจยึดดำเนินคดีเกี่ยวกับการบุกรุกยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และเป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์ที่มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) อันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หลายพื้นที่ ได้ให้ข้อมูลว่า สืบเนื่องจากการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ การตรวจยึด จับกุมผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่าอย่างจริงจังของหน่วยงานภาครัฐ ทำให้ประชาชนเกรงกลัวอำนาจรัฐ หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่สุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด ไม่กล้าที่จะกระทำผิดกฎหมาย ภายหลังจากพบว่าการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้น้อยลง และฝ่ายความมั่นคงมีข้อมูลการกระทำผิดที่ได้จากแหล่งข่าวต่าง ๆ

เพิ่มมากขึ้น ทั้งจากการปฏิบัติงานด้านการข่าวของเจ้าหน้าที่ทหาร ประกอบกับประชาชนทั่วไป มีการแจ้งเบาะแสการกระทำผิดให้เจ้าหน้าที่ได้หลายหน่วยงาน ในหลากหลายช่องทาง ดังข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่ามี ประสิทธิภาพมากขึ้น มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.3 และให้ข้อมูลว่าการกระทำผิดลดลง ในอันดับรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 71.4 ในขณะที่การขอคืนพื้นที่ป่าไม้ ถูกกล่าวถึงน้อยที่สุด คิด เป็นร้อยละ 35.7 ดังปรากฏตามตารางที่ 9

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการประสานความร่วมมือเพื่อ ปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

เนื้อหา	ร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์
การปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น	95.3
การกระทำผิดลดลง	71.4
การขอคืนพื้นที่ป่าไม้	35.7

และจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านหนึ่งในตำบลที่ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของ อำเภอแม่สอด ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลลัพธ์ของการประสานความร่วมมือ เพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 โดยได้กล่าวไว้ว่า

“การมีทหาร ตำรวจ ร่วมจับกุมทำให้ชาวบ้านเกรงกลัว และไม่โทษว่าผู้ใหญ่
พาป่าไม้มาจับลูกบ้านเหมือนเมื่อก่อน”

และกำนันตำบลหนึ่งซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบติดแม่น้ำเมย มีสะพานมิตรภาพข้ามไป มาหาสู่กันระหว่าง 2 ประเทศ และมีท่าข้ามขนส่งสินค้าที่ถูกกฎหมายจำนวนมากในพื้นที่ เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2563 ได้ให้ถ้อยคำไว้ว่า

“พื้นที่ชายแดน ลำปางกำนันผู้ใหญ่บ้านไปห้ามปรามคนต่างด้าวมักไม่ค่อยเชื่อฟัง แต่หากมี
หน่วยงานความมั่นคง โดยเฉพาะทหาร ตำรวจ ร่วมปฏิบัติงานด้วย คนต่างด้าวจะให้ความ
ร่วมมือและเกรงกลัวมากกว่า ไม่ใช่เฉพาะปัญหาเฉพาะการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเท่านั้น
รวมถึงปัญหาด้านอื่น ๆ ด้วย”

5. ข้อจำกัดของการจัดการแบบประสานความร่วมมือ พบว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้านมีข้อจำกัดในด้านของงบประมาณและการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

สำหรับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน ทุกหน่วยงานมีความพร้อมในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีเพียง ข้อติดขัดเล็กน้อยเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติ เช่น ความล่าช้าของการประสานความร่วมมือเนื่องจากขั้นตอนวิธีการขออนุมัติออกปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน ซึ่งอาจไม่ทันการณ์ในภาวะเร่งด่วน เป็นต้น ดั่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล พบว่า มีการกล่าวถึงข้อจำกัดกรณีไม่มีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สนับสนุน ในการปฏิบัติงาน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50 การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน คิดเป็นร้อยละ 38 บางกลุ่มให้ถ้อยคำชัดเจนว่าไม่มีข้อจำกัดพร้อมปฏิบัติหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 19 ในขณะที่ข้อจำกัดด้านกฎหมายของ อปท. และความล่าช้าของการขออนุมัติผู้บังคับบัญชาในการออกปฏิบัติงาน มีการกล่าวถึงน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.7 ทั้ง 2 กรณี ดั่งข้อมูลที่ปรากฏในตารางที่ 9

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อจำกัดของการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

เนื้อหา	ร้อยละของผู้ให้สัมภาษณ์
ไม่มีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สนับสนุน ในการปฏิบัติงาน	50
การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน	38
ไม่มีข้อจำกัด พร้อมปฏิบัติหน้าที่	19
ข้อจำกัดด้านกฎหมายของ อปท.	4.7
ความล่าช้าของการขออนุมัติผู้บังคับบัญชาในการออกปฏิบัติงาน	4.7

6. แนวคิดและข้อเสนอแนะของผู้ปฏิบัติงาน พบว่าผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่เห็นว่าการประสานความร่วมมือทำให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่ามีประสิทธิภาพมากขึ้น การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังของหน่วยงานความมั่นคงในทุกพื้นที่ทำให้การกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้น้อยลง การมีเจ้าหน้าที่ทหารร่วมตรวจยึดจับกุมทำให้ชาวบ้านไม่กล้ากระทำความผิด สำหรับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บางพื้นที่มีความเห็นว่า อปท. มีหน้าที่ในการปกป้อง ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบแต่ไม่มีอำนาจตรวจยึดจับกุม มีความเห็นว่าควรเพิ่มอำนาจหน้าที่ให้ อปท. มีอำนาจในการจับกุมดำเนินคดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหาร อปท. ในบางพื้นที่ยังไม่ทราบ หรือยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน เนื่องจาก ผู้บริหาร อปท. อันประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี

นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 โดยตำแหน่ง มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน จับกุม ปราบปราม ผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ประกาศ ณ วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 ประกาศ ณ วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2547 อีกทั้ง ผู้บริหาร อบท. กำนันและผู้ใหญ่บ้านบางพื้นที่ ให้ความเห็นว่าควรมีการบังคับใช้คำสั่ง คสช. ต่อไป เนื่องจากส่วนรวมได้ประโยชน์ไม่ควรยกเลิกคำสั่ง ควบคู่ไปกับการสนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน หน่วยงานราชการควรดำเนินการต่อเนื่อง หากภาครัฐลดความสำคัญในทางปฏิบัติจะทำให้เกิดปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพิ่มมากขึ้นอีก ในส่วนของหน่วยงานตุลาการเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นในการทำงานแบบหลายภาคส่วน การประสานความร่วมมือจะเป็นลักษณะการประสานเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นรายกรณี เช่น สินค้าประเภทไม้ผิดกฎหมายก็ประสานเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ สินค้าประเภทรถยนต์จะประสานเจ้าหน้าที่กรมการขนส่งทางบก รวมตรวจสอบ เป็นต้น

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ กรณีศึกษาอำเภอแม่สอดจังหวัดตาก สามารถสรุปผลและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อ ดังนี้

1. การจัดการแบบประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติของผู้ปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาการจัดการแบบประสานความร่วมมือพบว่า เป็นลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วน (Collaborative Governance) ในรูปแบบการเข้ามารวมมือกันทำงาน (Collaboration)

1.1 การก่อตัวของการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานพบว่า หน่วยงานของรัฐในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ ซึ่งสั่งการให้ทุกหน่วยงานดำเนินการปราบปรามและจับกุมผู้บุกรุก ยึดถือครอบครองทำลาย หรือทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่า รวมทั้ง ผู้สมคบและสนับสนุนช่วยเหลือ ให้ได้ผลอย่างจริงจังในทุกพื้นที่ รวมทั้งสกัดกั้น การลักลอบตัดไม้มีค่าหรือไม้หวงห้าม การนำเข้าและส่งออกไม้ที่ผิดกฎหมาย ตลอดจนแนวชายแดน ตลอดจนจนปราบปรามเครือข่ายขบวนการตัดไม้ทำลายป่าในทุกหมู่บ้านและชุมชนทั่วประเทศ

1.2 จากการศึกษาบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าตามนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ พบว่าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักที่จะได้รับการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่ประสบเหตุการณ์การกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันรักษาป่าโดยตรง รวมถึงเจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครองอำเภอแม่สอด กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งปฏิบัติงานในรูปแบบการประสานความร่วมมือ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ แตกต่างกันไปตาม

บริบทของแต่ละพื้นที่มาร่วมปฏิบัติงานในบางกรณี เช่น เจ้าหน้าที่กรมศุลกากร, เจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, เจ้าหน้าที่องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ และเจ้าหน้าที่นิคมสหกรณ์ แม่สอด กรณีการตรวจพบการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ในพื้นที่ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวข้างต้นดูแลรับผิดชอบ เป็นต้น

1.3 รูปแบบของการประสานความร่วมมือแบบเป็นทางการ (เป็นหนังสือลายลักษณ์อักษรทางราชการ) เป็นวิธีการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากเป็นระเบียบปฏิบัติของทางราชการเพื่อใช้เป็นเหตุผลในการขอความเห็นชอบในการอนุมัติให้ออกไปปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับบัญชา และรวมถึงการประสานความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ(แบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร) เป็นการประสานด้วยวาจาในสถานการณ์เร่งด่วน ซึ่งสามารถทำหนังสือราชการส่งถึงหน่วยงานในภายหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจ

1.4 ผลการปฏิบัติงาน พบว่าผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นว่าการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ในรูปแบบของการประสานความร่วมมือทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากทุกหน่วยงานได้รับคำสั่งเด็ดขาดให้ดำเนินการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ ลดผลกระทบที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยรวมของประเทศ การดำเนินมาตรการปราบปรามและจับกุมผู้กระทำผิด ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทำให้รัฐสามารถดำเนินการยึดคืนพื้นที่ป่าซึ่งถูกบุกรุก ยึดถือครอบครองอย่างผิดกฎหมายให้กลับคืนมาเป็นของรัฐและบุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ร่วมกัน ในช่วงระยะหลังของการดำเนินงานภายใต้คำสั่ง คสช. พบว่าการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้มีน้อยลง ประชาชนเกรงกลัวอำนาจรัฐ หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่สุ่มเสี่ยงต่อการกระทำผิด ไม่กล้าที่จะกระทำผิดกฎหมาย เนื่องจากการปราบปรามอย่างจริงจังของหน่วยงานภาครัฐ และฝ่ายความมั่นคงมีข้อมูลการกระทำผิดที่ได้จากแหล่งข่าวต่าง ๆ

2. ปัญหาและอุปสรรค พร้อมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ตามนโยบายคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีข้อจำกัดในด้านของงบประมาณและการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากไม่สามารถเบิกจ่ายหรือจัดซื้อจัดจ้างดังเช่นส่วนราชการอื่น ๆ

ได้ และหน่วยงานของรัฐมีข้อจำกัดเล็กน้อยเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติ เช่น ความล่าช้าของการประสานความร่วมมือเนื่องจากขั้นตอนวิธีการขออนุมัติออกปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน ซึ่งอาจไม่ทันการณ์ในภาวะเร่งด่วน เป็นต้น แต่ข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้น ก็ไม่ถือว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค ที่ส่งผลถึงขั้นทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ หรือมีผลกระทบต่อการทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของทุกหน่วยงานแต่อย่างใด หรืออาจกล่าวได้ว่ากลุ่มผู้ปฏิบัติงานไม่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน ทุกหน่วยงานมีความพร้อมในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย อีกทั้งหน่วยงานด้านความมั่นคง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ทหารและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้ข้อมูลว่าหน่วยงานไม่มีข้อจำกัดใด ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมสนับสนุนการทำงานทันทีที่ได้รับการประสานโดยผ่านการสั่งการหรือมอบหมายภารกิจจากผู้บังคับบัญชา

2.2 ข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติงาน ผู้ร่วมปฏิบัติงานมีความเห็นตรงกันว่า การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นในรูปแบบของการประสานความร่วมมือ ส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้แทนหน่วยงานรัฐเห็นว่าควรบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าโดยชาวบ้านประชาชนทั่วไป นายทุน หรือผู้มีอิทธิพล จะกลับมาทวีรุนแรงขึ้นอีก นโยบายด้านการป้องกันรักษาป่า ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นนโยบายที่ทำให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าในทางปฏิบัติจะกระทบสิทธิ์ขั้นพื้นฐานของประชาชนไปบ้าง แต่ก็เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมคือการได้คืนมาซึ่งพื้นที่ป่าไม้ การบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง ไม่มีข้อยกเว้น ทำให้คนทั่วไปเกรงกลัวอำนาจรัฐและไม่กล้ากระทำความผิด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการจัดการแบบประสานความร่วมมือ เพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า เป็นการปฏิบัติงานในลักษณะของการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันหลายภาคส่วน (Collaborative Governance) ในรูปแบบ การเข้ามาร่วมมือกันทำงาน (Collaboration) เนื่องจากเป็นปฏิสัมพันธ์ในเชิงความร่วมมือที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแสดงที่ประกอบด้วยบุคลากร

จากต่างหน่วยงาน/องค์กร เข้ามาร่วมมือกันในการดำเนินภารกิจภายใต้การจัดโครงสร้าง ความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ มีเป้าหมายเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย ที่ทุกฝ่ายได้ร่วมกันกำหนดขึ้น ตามแนวคิดของ Jan Kooiman (วสันต์ เหลืองประภัสร์และคณะ, 2556, อ้างอิงใน ศศิธร ทองจันทร์, 2559, หน้า 26-27) ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายผลการวิจัย ในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. การก่อตัวของการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงาน พบว่า หน่วยงานของรัฐ ในสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ ได้รับทราบคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ให้ดำเนินการการปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ อย่างจริงจัง ในทุกพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย หน่วยงานในสังกัดกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยเฉพาะกิจกรมทหารราบที่ 4 ฝ่ายปกครองอำเภอ แม่สอด เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตลอดจน หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมทั้งในการป้องกันและ ปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้

2. จากการศึกษาบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประสานความร่วมมือ เพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ พบว่า หน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักที่จะได้รับการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่ประสบเหตุการณ์การกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการ ป่าไม้ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันรักษาป่าโดยตรง รวมถึง เจ้าหน้าที่ทหาร เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครองอำเภอแม่สอด และกำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งปฏิบัติงานในรูปแบบการประสานความร่วมมือ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

ทั้งนี้กำนันและผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ถือได้ว่าเป็นกุญแจตัวสำคัญในการปฏิบัติงาน เนื่องจากเป็นผู้นำชุมชน อาศัยอยู่ในพื้นที่ย่อมทราบข้อมูลในพื้นที่รับผิดชอบมากที่สุด มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงาน เพราะในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวข้างต้น ต้องมุ่งเน้นปราบปรามการกระทำผิดโดยนายทุน หรือผู้มีอิทธิพลก่อนเป็นอันดับแรก การดำเนินการใด ๆ ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดิน ทำกิน ซึ่งอยู่อาศัยในพื้นที่เดิมนั้น ๆ ก่อนคำสั่งมีผลบังคับใช้ การพิจารณาผู้กระทำความผิด ที่เป็นนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลมีองค์ประกอบหลายประการ ซึ่งข้อมูลจากผู้นำชุมชนถือเป็น

ข้อมูลสำคัญและน่าเชื่อถือ ช่วยให้การพิจารณาดำเนินคดีกับกลุ่มนายทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีหน้าที่ในการปกป้อง ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบ แต่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในบางพื้นที่มีความเข้าใจว่า อปท. ไม่มีอำนาจในการตรวจยึดจับกุม ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดด้านป่าไม้ และมองว่าหน้าที่ในการปราบปรามการกระทำผิดในพื้นที่มีกำหนด และผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2457 อยู่แล้ว อปท. จึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับการประสานความร่วมมือเฉพาะในด้านของการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ และการสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ บุคลากร ความรู้ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศสุดา สิทธิสันติกุล, วราภรณ์ ปัญญาวดี และ ประรณดา ยศสุข (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทการสนับสนุนการอนุรักษ์ป่าไม้ในชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าแผนงานและโครงการของ อปท. ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการหนุนเสริมการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ของชุมชนท้องถิ่นใน 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) การสนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ โดยการจัดอบรม การศึกษาดูงาน และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ 2) การสนับสนุนกิจกรรมโดย อปท. เป็นผู้ดำเนินการ 3) การสนับสนุนงบประมาณให้ชุมชนดำเนินการเอง 4) การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่เอื้อต่อการทำกิจกรรมอนุรักษ์ และ 5) การสนับสนุนบุคลากรให้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ของชุมชนท้องถิ่นและเครือข่ายภายนอก

นอกเหนือจากนี้ อปท. บางแห่งมีศักยภาพในการเชื่อมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้ เพื่อลดข้อจำกัดด้านงบประมาณ และขอบเขตอำนาจหน้าที่ แม้ว่า อปท. จะเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพในการสนับสนุนด้านการอนุรักษ์ป่าของชุมชน แต่ยังมีข้อจำกัดหลายประการที่ควรพิจารณา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความชัดเจนในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ และ ดารารัตน์ คำเป็ง (2560) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับ โครงการ “แนวทางการพัฒนาการประสานความร่วมมือ (Collaboration) ในการจัดสวัสดิการสังคมในท้องถิ่น: กรณีศึกษา จังหวัดน่าน” โดยศึกษาแนวทางในการพัฒนาการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานราชการส่วนภูมิภาค และองค์กรภาคประชาสังคม

ในการจัดสวัสดิการสังคมภายในเขตพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การพัฒนาการประสานความร่วมมือในการจัดสวัสดิการท้องถิ่นจำเป็นต้องมี อบท. เป็นผู้ประสานความร่วมมือ ซึ่งจากผลการศึกษาศึกษาสามารถสรุปได้สองแนวทางด้วยกัน แนวทางแรก คือ แนวทางที่ อบท. แสดงบทบาทของการเป็นผู้นำการประสานความร่วมมือ (leading collaborator) ซึ่ง อบท. ต้องมีความพร้อมด้านทรัพยากรในระดับองค์กรและบุคลากรของ อบท. ต้องมีศักยภาพและทัศนคติเชิงบวกต่อการประสานความร่วมมือในการจัดสวัสดิการท้องถิ่น แนวทางที่สอง คือ แนวทางที่ อบท. แสดงบทบาทของการเป็นผู้สนับสนุนการประสานความร่วมมือ (supporting collaborator) ซึ่ง อบท. ต้องเข้าใจบริบทและสถานการณ์ของการจัดสวัสดิการท้องถิ่นอย่างดียิ่ง เพื่อที่ อบท. จะสามารถใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดในการประสานหรือสนับสนุนการจัดสวัสดิการท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วยความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของผู้บริหาร อบท. และมองว่าเป็นข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ อบท. ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่า หาก อบท. ซึ่งมีความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ หรือตลอดจนความพร้อมด้านงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงาน ได้มีความเข้าใจและตระหนักรู้ถึงภารกิจเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ อบท. ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งในสังกัดกระทรวงมหาดไทย อันประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล รองนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือในด้านการปราบปราม ตรวจยึด จับกุม ผู้กระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ทั้งในฐานะผู้นำการประสานความร่วมมือ หรือผู้สนับสนุนการประสานความร่วมมือ เชื่อได้ว่า จะสามารถสนับสนุนงานด้านการป้องกันรักษาป่าได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น หน้าที่ด้านการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ในพื้นที่ชุมชนระดับตำบลหรือหมู่บ้าน จึงอยู่ในความรับผิดชอบของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน เป็นหลักสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจร ชวีญพร้อม (2556) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของ บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ศึกษาความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานในสังกัดหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ และประชาชนในเขต

อำเภอปลายพระยา โดยผลการศึกษาพบว่า บทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล ด้านระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ส่วนมากเห็นด้วยกับการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และด้านเป้าหมาย และวัตถุประสงค์พบว่า ส่วนมากเห็นด้วยกับการมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็เพื่อให้ปกครองราษฎร และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในท้องที่ของตน

3. รูปแบบของการประสานความร่วมมือแบบเป็นทางการ (เป็นหนังสือลายลักษณ์อักษรทางราชการ) เป็นวิธีการที่มีการปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากเป็นระเบียบปฏิบัติของทางราชการเพื่อใช้เป็นเหตุผลในการขอความเห็นชอบในการอนุมัติให้ออกไปปฏิบัติหน้าที่ จากผู้บังคับบัญชา และรวมถึงการประสานความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ(แบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร) เป็นการประสานด้วยวาจาในสถานการณ์เร่งด่วน ซึ่งสามารถทำหนังสือราชการ ส่งถึงหน่วยงานในภายหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจ สอดคล้องกับการวิจัยของ ปิยะพงษ์ บุญบงก์ และคณะ (2560) ซึ่งได้ทำการศึกษาโครงการ “การสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการ ท้องถิ่น : สำรวจแนวปฏิบัติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ที่พบว่า อบท. มีโครงการ ที่ดำเนินการ โดยร่วมมือกับส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจคิดเป็นสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมกับองค์กรชุมชน/กลุ่มชาวบ้าน/องค์กรพัฒนา อบท.อื่น ๆ และภาคเอกชนตามลำดับ ทั้งนี้ การลงนามใน MOU มีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมกันดำเนินการอย่างค่อนข้างเป็นทางการ โดยระดับความร่วมมือที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือมีการลงขันงบประมาณ และจากการศึกษาพบว่าตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา มีการประสานความร่วมมือของหน่วยงานอยู่แล้ว โดยไม่มีโครงสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เนื่องจากพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นพื้นที่อำเภอชายแดนไทย-เมียนมา การดำเนินการตรวจยึดจับกุมผู้กระทำความผิด ทั้งการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ หรือกฎหมายอื่น ๆ มักจะต้องประสานหน่วยงาน ด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนเข้าร่วมปฏิบัติงานแทบทุกครั้ง

4. ผลการปฏิบัติงาน พบว่าทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นว่าการปฏิบัติงานด้านการ ป้องกันรักษาป่า ในรูปแบบของการประสานความร่วมมือทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ มากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ สมชาย โพธิ์ตระกูล (2558) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย โดยได้ให้แนวคิดและเสนอแนวทางหรือเสนอแนะ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย ด้านการป้องกัน

รักษาป่าในการปฏิบัติงานควรต้องออกตรวจสอบป้องกัน มีการเฝ้าระวังรักษาพื้นที่ตามแผนงานอย่างต่อเนื่อง มีการป้องกันรักษาป่าอย่างทั่วถึงทุกพื้นที่ ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ มีการแบ่งงานป้องกันรักษาป่าที่ชัดเจนให้กับเจ้าหน้าที่โดยใช้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เข้ามาช่วยในการบริหารจัดการดูแล และการป้องกันรักษาป่าของแต่ละชุมชน และสร้างเครือข่ายกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) หน่วยงานในท้องถิ่นที่เข้าร่วมปฏิบัติงาน

5. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาพบว่ากลุ่มผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีข้อจำกัดในด้านของงบประมาณและการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน เนื่องจากไม่สามารถเบิกจ่ายหรือจัดซื้อจัดจ้างดังเช่นส่วนราชการอื่น ๆ ได้ และหน่วยงานของรัฐมีข้อจำกัดเล็กน้อยเกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติ เช่น ความล่าช้าของการประสานความร่วมมือเนื่องจากขั้นตอนวิธีการขออนุมัติออกปฏิบัติหน้าที่จากผู้บังคับบัญชาของหน่วยงาน ซึ่งอาจไม่ทันการณ์ในภาวะเร่งด่วน เป็นต้น แต่ข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้น ก็ไม่ถือว่าเป็นปัญหาและอุปสรรค ที่ส่งผลถึงขั้นทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ หรือมีผลกระทบต่อการทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของทุกหน่วยงานแต่อย่างใด หรืออาจกล่าวได้ว่ากลุ่มผู้ปฏิบัติงานไม่มีข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน ทุกหน่วยงานมีความพร้อมในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

6. ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ตามนโยบายคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จากผู้ให้ข้อมูลพบว่าผู้ร่วมปฏิบัติงาน มีความเห็นตรงกันว่า การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้นในรูปแบบของการประสานความร่วมมือ ส่งผลดีต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้แทนหน่วยงานรัฐเห็นว่าควรบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าของชาวบ้านหรือนายทุน ผู้มีอิทธิพล จะกลับมารุนแรงขึ้นอีก ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า นโยบายด้านการป้องกันรักษาป่า ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เป็นนโยบายที่ทำให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าในทางปฏิบัติจะกระทบสิทธิ์ขั้นพื้นฐานของประชาชนไปบ้าง แต่ก็เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมคือการได้คืนมาซึ่งพื้นที่ป่าไม้ การบังคับใช้กฎหมายที่จริงจัง ไม่มีข้อยกเว้น ทำให้คนทั่วไปเกรงกลัวอำนาจรัฐ และไม่กล้ากระทำความผิด

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ตามนโยบายคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จากผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากการศึกษารายงานพบว่า แม่สสถานการณ์การบุกรุกทำลายป่าจะน้อยลง รัฐบาลก็ควรจะได้จัดไว้ซึ่งมาตรการการตรวจยึดจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายอย่างเข้มข้น โดยกำหนดให้เป็นภารกิจหลักอีกด้านหนึ่งของหน่วยงานเพื่อความมั่นคง เพื่อให้การดำเนินการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ควรมีการเน้นย้ำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเน้นย้ำ การให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ อปท. ตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับการแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งในสังกัดกระทรวงมหาดไทย อันประกอบด้วย นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี นายองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 เนื่องจากปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้ ซึ่งเป็นสมบัติส่วนรวมของคนทั้งประเทศ และผลกระทบจากการตัดไม้ทำลายป่าก็ส่งผลเสียต่อคนทั่วไปในวงกว้าง เช่น ปัญหาภัยแล้ง อุทกภัย เป็นต้น เป็นปัญหาใหญ่ซึ่งรัฐบาลควรให้ความสำคัญ รวมถึงการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น รถยนต์พร้อมน้ำมัน เชื้อเพลิง อาวุธปืน ฯลฯ และจัดสรรงบประมาณในการปฏิบัติงานเพิ่มเติม เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกหน่วยงาน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ตามตะเข็บแนวชายแดน และพื้นที่ป่าที่มีความสำคัญระดับประเทศ เช่น ผืนป่ามรดกโลกห้วยขาแข้ง อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นต้น เพราะหากปล่อยให้ภารกิจด้านการป้องกันรักษาป่า เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแต่เพียงฝ่ายเดียว อาจต้านทานความโลภของกลุ่มนายทุนหรือผู้มีอิทธิพล ได้ไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น อาจทำให้ปัญหาการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การยึดถือครอบครองพื้นที่ป่าอย่างผิดกฎหมาย กลับมาทวีความรุนแรงขึ้นอีก

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาวิจัยในเรื่องของทัศนคติของประชาชนต่อนโยบายด้านการป้องกันรักษาป่า ของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อให้ทราบถึงความเห็นของประชาชนที่มีต่อการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งทำให้มีผู้ได้รับผลกระทบในรูปแบบที่แตกต่างกัน ทั้งที่ได้รับประโยชน์ รวมถึงผู้ได้รับผลกระทบทางด้านลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม



บรรณานุกรม

กรมป่าไม้. (19 มิถุนายน 2557) ทส 1605.32/8490. การปราบปรามและหยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้.

เกตุสุดา สิทธิสันติกุล, วราภรณ์ ปัญญาวดี และปรารธนา ยศสุข. (2559). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับบทบาทการสนับสนุนการอนุรักษ์ป่าไม้ในชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่.

วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม, 12 (1).

ขจร ชวีญพร้อม. (2556). บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่. การค้นคว้าอิสระ รม., มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต.

จังหวัดตาก. (2554). ข้อมูลทั่วไปอำเภอแม่สอด. สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2563

จาก <http://123.242.165.136>

ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์. (2560). การจัดการปกครองแบบประสานความร่วมมือ (collaborative governance) : แนวคิด วรรณกรรมคัดสรร และคำสำคัญ. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10 (3), 288–298.

ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์ และดารารัตน์ คำเบ็ญ. (2560). โครงการ “แนวทางการพัฒนาการประสานความร่วมมือ (Collaboration) ในการจัดสวัสดิการสังคมในท้องถิ่น: กรณีศึกษา จังหวัดน่าน”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ปิยะพงษ์ บุษบงก์ และคณะ. (2560). โครงการ “การสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการท้องถิ่น : สำรวจแนวปฏิบัติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

พบสุข ช่างของ. (2561). การบริหารจัดการบนฐานความร่วมมือ: ฐานรากนวัตกรรมท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: คลังน่านวิทยา.

มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563

จาก https://en.mahidol.ac.th/images/other/forest_policy.pdf

ศศิธร ทองจันทร์. (2559). การบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันกับการขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐไทย กรณีศึกษาโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน จังหวัดพิษณุโลก. การค้นคว้าอิสระ รม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ศูนย์ป่าไม้ตาก. (20 เมษายน 2563) ทส 1617.52/1045. **ขอข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาริวิจัย.**

สมชาย โพธิ์ตระกูล. (2558). การบริหารจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 5 (2), 61-75.

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดตาก. (2562). **รายงานประจำปี 2562.**

สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2563 จาก <http://tak.mnre.go.th/attachment/iu/download.php>

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2559). **คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 13/2559.**

สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563 จาก

<http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2559/E/074/1.PDF>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). **สถานการณ์ป่าไม้.** สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2563 จาก

<http://ebook.nic.go.th/forest/forest.pdf>

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ. (2559). **แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง**

(พ.ศ. 2559-2564). สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2563 จาก

<http://www.nsc.go.th/Download1/แผนบริหารจัดการชายแดนด้านความมั่นคง.pdf>

สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 8 ขอนแก่น. (2563). **นโยบายป่าไม้แห่งชาติ พ.ศ. 2562.**

สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563 จาก

http://khonkaen.dnp.go.th/manage/img_file/UjlsYGT5kXA20200205152034.pdf

เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. **วารสารการวัดผล**

การศึกษา, 7 (1), 17-29.



ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา
UNIVERSITY OF PHAYAO

1.2 หน่วยงานของท่านมีหน้าที่หรือภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. การประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ

2.1 มีหน่วยงานใดหรือบุคคลใดบ้าง ที่มีส่วนในการประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า และแต่ละหน่วยงานหรือแต่ละบุคคลมีบทบาทอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 การประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าเกิดขึ้นมาได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....
.....
2.3 การประสานความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่าใน
ปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร (ความร่วมมือด้านใดบ้าง)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.4 การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกัน
รักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ส่งผลต่อการป้องกันรักษาป่า
อย่างไร.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.5 การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกัน
รักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีข้อจำกัดอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....

.....

2.6 ท่านมีแนวความคิดและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดการแบบประสาน
ความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบ
แห่งชาติ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

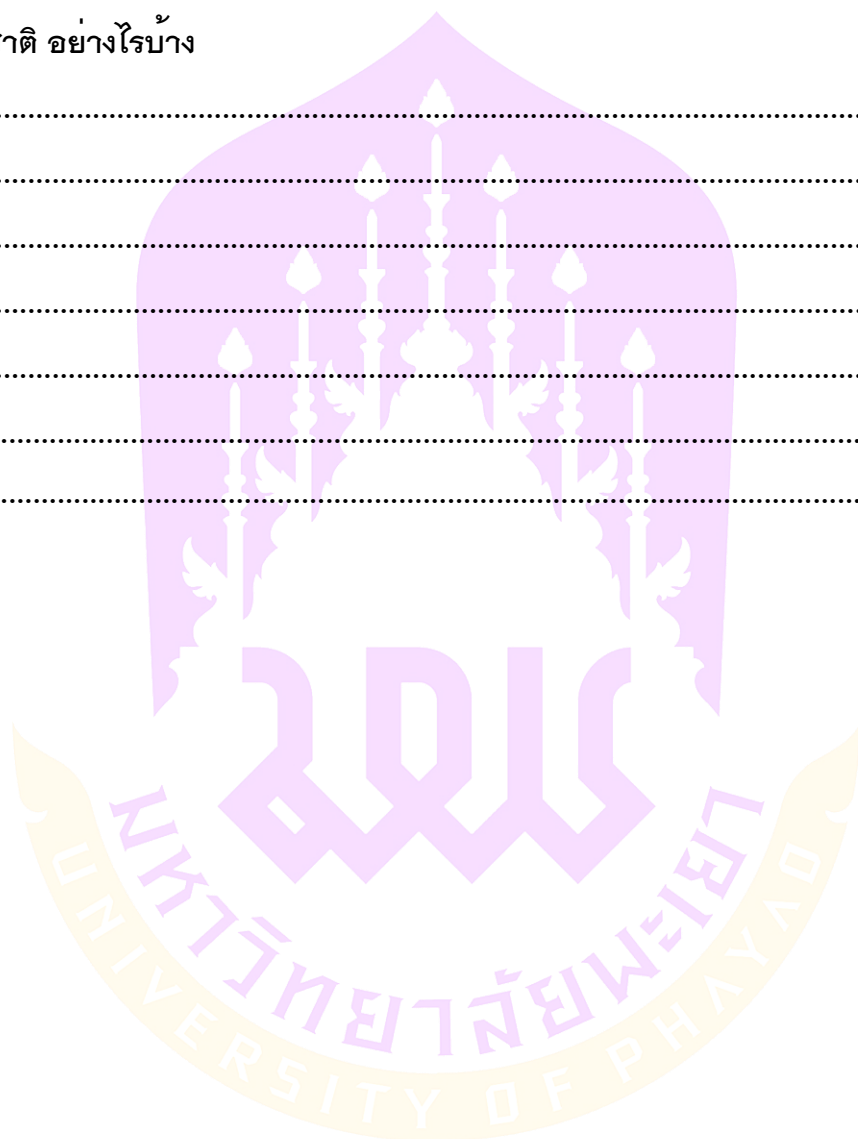
.....

.....

.....

.....

.....



ภาคผนวก ข การเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ทำการศึกษา





ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	วิโรจน์ ธิการ
วัน เดือน ปี เกิด	17 มีนาคม 2522
สถานที่เกิด	เชียงราย
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2545 วท.บ. (วนศาสตร์), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน	159 หมู่ 1 ตำบลป่ามะม่วง อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 63000
ผลงานตีพิมพ์	วิโรจน์ ธิการ (ผู้บรรยาย). (4 มิถุนายน 2563). การจัดการแบบประสานความร่วมมือเพื่อปฏิบัติงานด้านการป้องกันรักษาป่า ตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ : กรณีศึกษาอำเภอ แม่สอด จังหวัดตาก. ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 6 (หน้า 926-937). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา

